

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

Diplomová práce

*Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat,
předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení*

Předkládá: Mgr. Dominik Roubin

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Dominik ROUBIN
Osobní číslo:	R17M0265P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Základní pojmy
3. Dokazování v trestním řízení
4. Prostředky a možnosti obhajoby při dokazování v trestním řízení
5. Role obhajovy u jednotlivých důkazních prostředků
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

1. GRIVNA, Tomáš, a kol. *Právo na obhajobu. Teorie a praxe 21. století*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 302 s. ISBN 978-80-7380-593-7.
2. JELÍNEK, Jiří; UHLÍŘOVÁ, Marta. *Obhájce v trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Logos, 2011, 416 s. ISBN 978-80-87212-88-2.
3. FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, 928 s. ISBN 978- 80-7478-750-8.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **3. března 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. října 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2022

.....

Dominik Roubin

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu diplomové práce Doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Základní pojmy	3
2.1. Trestní řízení.....	3
2.1.1. Subjekty trestního řízení.....	4
2.1.2. Strany trestního řízení	5
2.2. Obviněný.....	5
2.3. Právo obviněného na obhajobu.....	6
2.4. Advokát.....	8
2.4.1. Obhájce.....	8
2.5. Důkazy.....	10
3. Dokazování v trestním řízení	12
3.1. Proces dokazování v trestním řízení	13
3.1.1. Vyhledávání důkazů.....	13
3.1.2. Opatření důkazů	14
3.1.3. Provedení a procesní zajištění důkazů	14
3.1.4. Prověrka důkazů.....	14
3.1.5. Hodnocení důkazů.....	15
3.2. Základní zásady dokazování.....	16
3.3. Důkazní prostředky.....	18
3.3.1. Výpověď obviněného.....	18
3.3.2. Výpověď svědka	19
3.3.3. Znalecký posudek a odborné vyjádření	20
3.3.4. Další důkazní prostředky	21
4. Prostředky a možnosti obhajoby při dokazování v trestním řízení.....	23
4.1. Nahlížení do spisu.....	23
4.2. Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení.....	25
4.2.1 Právní úprava	25
4.2.2. Vyhledání důkazu obhajobou.....	28
4.2.3. Vyhledání svědka obhajobou a kontakt se svědkem.....	30
4.3. Předložení důkazu obhajobou.....	39
4.3.1. Předložení znaleckého posudku obhajobou	39
4.3.2. Předložení dalších důkazů obhajobou	43
4.4. Návrh obhajoby na provedení důkazu	46

4.4.1. Navržení důkazu obhajobou podle druhu přípravného řízení	49
4.5. Limity činnosti obhájce	50
4.5.1. Trestný čin maření spravedlnosti	51
5. Role obhajoby u jednotlivých důkazních prostředků.....	54
5.1. Výpověď obviněného	54
5.2. Svědecké důkazy	54
5.3. Důkaz znalcem.....	55
6. Závěr	57
Resumé	59
Klíčová slova	59
Resume	60
Keywords.....	60
Seznam literatury a informačních zdrojů	61
Literatura.....	61
Články.....	62
Právní a jiné předpisy, dokumenty a výklady.....	62
Judikatura a soudní rozhodnutí.....	63
Internetové zdroje	63

Seznam použitých zkratek

TrŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
LZPS	Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem ČNR dne 16. 12. 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.).
AZ	Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.
Usnesení ČAK	Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku ze dne 12. října 2004, k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení.
Stanovisko NSZ	Výkladové stanovisko č. 9/2004 k postupu státních zástupců ohledně výkonu práva obhájce (advokáta) postupem podle § 89 odst. 2 věty druhé trestního řádu vyhledávat a předkládat důkazy nebo navrhopvat provedení důkaz.

1. Úvod

Při volbě tématu pro svou diplomovou práci jsem si od počátku chtěl zvolit téma na katedře trestního práva. Jedná se o právní odvětví, které mě nejvíce zajímá a kterému bych se po dokončení studia rád věnoval. Navíc bych své další kroky rád směřoval k výkonu advokacie. Již během studia jsem stačil nahlédnout do advokátní praxe, tedy i do některých trestních řízení a z těchto důvodů jsem téma své diplomové práce považoval za ideální.

Význam dokazování je klíčový pro naplnění účelu trestního řízení spočívajícím v náležitém zjištění trestných činů a následnému spravedlivému potrestání pachatelů podle zákona a také k tomu, aby bylo předcházeno situacím, kdy dojde k odsouzení nevinných osob. Je nepopíratelné, že na takovém postupu je celospolečenský zájem reprezentovaný státem. Na opačné straně ovšem stojí zájem osoby, proti níž se řízení vede a o jejímž „osudu“ se v trestním řízení rozhoduje. Tato osoba bývá v některých případech v trestním řízení zastoupena obhájcem.

V rámci naplnění základních zásad trestního řízení je potřeba umožnit obviněnému uplatnění jeho práv. Zde bude třeba, aby mohl obviněný přispět k naplnění zásady materiální pravdy, jinými slovy ke zjištění skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Tento proces probíhá za součinnosti stran trestního řízení. Role obhájce zde bude hrát klíčovou roli ve vztahu ke zjištění skutečností hovořících ve prospěch obviněného, kterého zastupuje jako obhájce v souladu s právem na obhajobu obviněného v trestním řízení. Nutno dodat, že stejně klíčovou roli může sehrát také advokát zastupující v trestním řízení poškozeného, nebo osobu zúčastněnou.

K tomu, aby tak strana obhajoby mohla činit, disponuje právem vyhledat, prověřit, předložit nebo navrhnout provedení důkazu. Tento postup, právo, či možnost a jeho rozsah je zcela klíčové z hlediska zajištění řádné obhajoby obviněného.

Zásadní z hlediska tohoto práva byla novela trestního řádu č. 265/2001 Sb., která nabyla účinnosti dne 01.01.2002, a následné Usnesení ČAK a Stanovisko NSZ, které podrobněji přiblížilo a rozpracovalo aspekty práva obsaženého v § 89 odst. 2 TrŘ, které je tématem této diplomové práce.

Ve své práci se zaměřuji na podrobný obsah tohoto práva, tedy koncept činnosti advokáta, kdy vlastní činností vyhledává, prověřuje, předkládá a navrhuje provedení důkazů a jeho vztah k některým základním zásadám, kterými je současné trestní řízení vedeno, ale také na meze a úskalí, které s touto činností přicházejí, ať už hlediska zákonných či stavovských předpisů, nebo ve vztazích mezi orgány činnými v trestním řízení a advokátem.

V úvodní části práce představuji základní terminologii týkající se trestního řízení, osoby advokáta a obhájce, práva na obhajobu a také obecná východiska dokazování v trestním řízení a uvedení konkrétních důkazních prostředků.

Z hlediska konkrétních důkazních prostředků se zaměřuji zejména na svědeckou výpověď a znalecký posudek. Nejobsáhlejší kapitoly práce se tak budou zabývat problematikou vyhledání svědka obhajobou, kontaktu s ním a dalším postupem obhájce s tím spojeným a dále také problematikou, kdy v souladu s § 110a TrŘ předkládá obhajoba vlastní znalecký posudek. Dále se v práci zabývám činností advokáta spočívající v prověřování důkazů a navrhování důkazů k provedení, či rolí obhajoby u jednotlivých důkazních prostředků. A konečně také limity činnosti obhájce, tedy mantinely, ve kterých se obhájce musí pohybovat a které musí respektovat.

2. Základní pojmy

2.1. Trestní řízení

Jedním ze základních pojmů trestního práva procesního je pojem trestní řízení. Současná právní úprava zákonnou definicí nezakotvuje. Ustanovení § 2 TrŘ vymezuje pouze základní zásady trestního řízení.

Jelínek trestním řízením, nebo trestním procesem, rozumí „*zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, případně i jiných osob zúčastněných na trestním řízení, jehož účelem je zjistit, zda byl trestný čin spáchán, a je-li tomu tak, zjistit jeho pachatele a uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření, učiněné rozhodnutí vykonat, popřípadě jeho výkon zařídit, dále působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti a k výchově občanů.*“¹

Předmětem trestního řízení jsou skutečnosti, kterými se musí orgány činné v trestním řízení zabývat během vyřizování jednotlivé trestní záležitosti. Ústředními otázkami, kterými se trestní řízení zabývá, je, zda se stal určitý skutek, ohledně kterého vzniklo podezření, že by se mohlo jednat o trestný čin. Následuje otázka, kdo tento skutek spáchal a jaký trest nebo ochranné opatření má být pachateli uložen. Tyto otázky se označují jako meritorní.²

Základním účelem trestního řízení je, aby orgány činné v trestním řízení v souladu se zákonem odhalily osobu pachatele předmětného skutku, jenž naplňuje znaky skutkové podstaty trestního činu dle trestního práva hmotného. Následuje proces vyšetřování onoho skutku a rozhodnutí soudu o vině či nevině pachatele. Pokud soud shledá pachatele vinným, dojde k potrestání, uložení ochranného opatření, popřípadě soud upustí od potrestání a zajistí výkon trestu i ochranného opatření. Základním účelem tedy rozumíme skutečnost, že ústavně souladným způsobem dojde ke spravedlivému potrestání pachatele, na čemž panuje ve společnosti veřejný zájem.³

Stejně důležité je ovšem zajistit, aby nedošlo k odsouzení nevinné osoby za trestný čin a aby pachatel trestného činu byl shledán vinným pouze za skutky,

---

¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 19-20.

² ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4.

³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 25.

kteře spáchal a byl za ně potrestán přiměřeným způsobem. Tyto aspekty kladou na orgány činné v trestním řízení požadavek nepředpojatosti a objektivitv.⁴

Ústavní soud judikoval, že „účelem trestního řízení není jenom spravedlivé potrestání pachatele, nýbrž i „fair“ proces, který je nevyhnutelnou podmínkou existence demokratického právního státu.“⁵

2.1.1. Subjekty trestního řízení

Subjekty trestního řízení jsou činitelé nadáni schopností mít a vykonávat vlastním jménem vliv na průběh trestního řízení, k čemuž jim zákon poskytuje procesní práva a povinnosti. Subjekty trestního řízení jsou poté zejména orgány činné v trestním řízení, kterými jsou podle § 12 odst. 1 TrŘ, soud, státní zástupce a policejní orgán. Dále se jedná o osobu, proti níž je řízení vedeno. Zde závisí na stádiu řízení a její postavení, kdy se nazývá buď podezřelý, obviněný, obžalovaný nebo odsouzený.⁶ Dalším subjektem je poškozený, tedy osoba, které bylo spáchaním trestního činu ublíženo na zdraví, nebo způsobena majetková, morální nebo jiná škoda. Poškozený má vůči obviněnému právo na náhradu škody. Dále se jedná osobu zúčastněnou a osoby disponující tzv. samostatnými obhajovacími prvky, tedy některé osoby blízké obviněnému, probačního úředníka a orgán sociálně-právní ochrany dětí v řízení ve věcech mladistvých.⁷

Obhájce je subjektem trestního řízení pouze v případech, kdy vystupuje vlastním jménem. Jinými slovy ve chvíli, kdy například uplatňuje nárok na odměnu a nákladů výdajů za obhajobu. V případech, kdy pouze zastupuje svého klienta, subjektem není. Subjektem můžou být i znalec, tlumočník, či svědek, v případě, kdy uplatňují nárok na odměnu, tedy pokud uplatňují vlastní procesní zájem.⁸

---

⁴ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 25.

⁵ Nález ÚS ze dne 3.11.2004, II. ÚS 268/03.

⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 189.

⁷ Kdo je kdo v trestním řízení? | Vše podstatné o trestním řízení | Více o státním zastupitelství - Soustava státního zastupitelství ČR. *Soustava státního zastupitelství* [online]. Copyright © 2021 Nejvyšší státní zastupitelství [cit. 02.10.2021]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/kdo-je-kdo-v-trestnim-rizeni/>.

⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 189-190.

2.1.2. Strany trestního řízení

Některé subjekty mohou být v rámci trestního řízení označovány za strany. Pojem strany se vztahuje pouze na stádium řízení před soudem. Jedná se o takové subjekty, které disponují oprávněním podporovat nebo uplatňovat obžalobu, popřípadě sebe nebo jiného proti obžalobě obhajovat.⁹ Ustanovení § 12 odst. 6 TrŘ uvádí, že stranou je osoba, proti níž se řízení vede, zúčastněná osoba a poškozený a v řízení před soudem též státní zástupce.¹⁰

Teorie ovšem zdůrazňuje, že toto zákonné vymezení není přesné, a to z důvodu, že určité subjekty můžeme za strany považovat pouze v řízení před soudem. Ze zásady obžalovací, tedy skutečnosti, že trestní stíhání je možné pouze na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu, které podává státní zástupce, vyplývá, že hlavními stranami tak jsou obžalovaný a státní zástupce.¹¹

Vedle státního zástupce a obžalovaného mají na výsledku řízení zpravidla zájem i další osoby. Mezi takové osoby patří poškozený, který je samostatnou a nezávislou stranou trestního řízení.¹²

2.2. Obviněný

Osoba obviněného disponuje ústřední rolí v rámci trestního řízení, jelikož v něm vystupuje jako strana i subjekt řízení. Obviněný má nejintenzivnější zájem na výsledku řízení, kdy případně ponese negativní důsledky svého odsouzení.¹³

Obviněný, tedy osoba, proti níž se řízení vede, je v právní úpravě označován různým způsobem vyjadřujícím různé postavení. Podezřelým je ten, kdo byl zadržen a doposud mu nebylo sděleno obvinění, dále ten, proti němuž je vedeno zkrácené přípravní řízení a může jím být i osoba podávající vysvětlení. Osobu podezřelého můžeme považovat za obviněného až tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání. Za obžalovaného zákon označuje osobu, proti které je vedeno trestní řízení, a to až po nařízení hlavního líčení. Konečně odsouzeným

---

⁹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 133.

¹⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 12 odst. 6.

¹¹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 134.

¹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 192.

¹³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRÍVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 197.

je ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, který nabyl právní moci.¹⁴ TrŘ pracuje ve svých ustanoveních s pojmem obviněný jako s legislativní zkratkou. Obviněným, pokud z povahy nevyplývá něco jiného, se myslí také obžalovaný a odsouzený.

Základní práva obviněného jsou obsažena v § 33 TrŘ. Konkrétně v § 33 odst. 1 TrŘ, je uvedeno, že obviněný „*může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky.*“¹⁵ Mezi další práva obviněného patří právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a k důkazům o nich. Obviněný má právo zvolit si obhájce a radit se s ním i během úkonů, které jsou prováděny orgány činnými v trestním řízení.

Je zcela na úvaze a postoji obviněného, zda svá procesní práva využije a v jakém stádiu trestního řízení, či nikoliv. Obviněný nesmí být nucen k žádné procesní aktivitě. Může tak být od začátku trestního řízení zcela nečinný, nebo naopak může využívat všechna procesní práva. Obviněný nemá důkazní povinnost, či povinnost vyvracet obvinění vztahující se k jeho osobě. Z hlediska výsledku dokazování těžší z domněnky nevinu pramenící ze zásady presumpce nevinu a zásady *in dubio pro reo*, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného.¹⁶

2.3. Právo obviněného na obhajobu

Jedna ze základních zásad trestního řízení je zásada zajištění práva na obhajobu, která je obsažena v § 2 odst. 13 TrŘ. V každém období trestního řízení musí být obviněný poučen o právech, které mu umožňují plné uplatnění obhajoby a o tom, že si může obhájce dle vlastní vůle zvolit. Všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny mu umožnit uplatnění jeho práv. Zmíněná zásada se opírá o čl. 40 odst. 3 LZPS. Jedná se o dílčí prvek práva na spravedlivý proces.¹⁷

---

¹⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, [2009]-. *Glosátor*. ISBN 978-80-7502-395-7, s. 661.

¹⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 33 odst. 1.

¹⁶ MANDÁK, V., Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 10, str. 28.

¹⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. *Praktická knihovna* (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 1.

Smyslem této zásady je, aby byla zaručena plná ochrana zákonných zájmů a práv osoby, proti níž se řízení vede tak, aby byly náležitě a včas objasněny skutečnosti, které tuto konkrétní osobu viny zbavují, nebo ji alespoň zmírňují.¹⁸

Obsahem práva na obhajobu jsou tři základní složky, jejichž plné uplatnění slouží k zajištění zákonného a spravedlivého rozhodnutí ve věci. První z nich je právo hájit se sám a prostředky podle vlastního rozhodnutí, tzv. obhajoba materiální. V rámci materiální obhajoby má obviněný právo se osobně účastnit projednání věci před soudem. Jeho přítomnost je žádoucí z důvodu možnosti oponovat tvrzením a důkazům protistrany před soudem, a to bez ohledu na to, zda se nechal v řízení zastupovat obhájcem, nebo zda se hájí sám.¹⁹ Dalšími složkami materiální obhajoby je právo obviněného vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, přičemž obviněný není povinen vypovídat. Dále se jedná o právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k obhajobě, právo důkazy vyhledávat, překládat nebo navrhnout jejich provedení a vyjadřovat se k důkazům. Obviněný má právo činit návrhy a stížnosti, přičemž návrhy se mohou týkat provedení důkazů a doplnění dokazování. Poslední složkou materiální obhajoby je právo podávat opravné prostředky.²⁰

Druhou složku, tzv. formální obhajobu, tvoří právo mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby, a to i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. Tímto je obviněnému možnost si pouze z vlastní vůle a na vlastní odpovědnost zvolit obhájce. Tento fakt přispívá k záruce nezávislého a neovlivněného působení obhájce v průběhu trestního řízení. Během provádění úkonů trestního řízení může obviněný požádat o radu s obhájcem. Pokud se nachází ve vazbě, nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. S tímto souvisí také právo obviněného, aby byl vyslýchán za účasti obhájce, popřípadě aby se obhájce účastnil i dalších úkonů v rámci přípravného řízení.²¹

Obsahem třetí složky je požadavek na náležitý postup orgánů činných v trestním řízení. Ten spočívá v takovém zjištění skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí.

---

¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 174.

¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 176.

²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0, s. 200-206.

²¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 14-15.

Obviněný má právo požadovat, aby orgány činné v trestním řízení objasňovaly současně také všechny okolnosti, které svědčí v jeho prospěch, se stejnou pečlivostí jako okolnosti opačné a v tomto směru prováděly důkazy, a to i bez návrhu. Toto právo je zároveň povinností orgánu činných v trestním řízení vyplývající z některých základních zásad trestního řízení.²²

2.4. Advokát

Pojem advokát je vymezen v právní úpravě, kdy podle § 4 AZ je advokátem ten, kdo je zapsaný v seznamu, který vede Česká advokátní komora (dále jen „ČAK“).²³

V AZ jsou podmínky, které musí žadatel o zapsání do seznamu advokátů splňovat, aby bylo jeho písemné žádosti vyhověno. Taková osoba musí být plně svéprávná, musí získat vysokoškolské vzdělání v oboru právo v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice, nebo studiem na vysoké škole v zahraničí v případě, kdy se takové vzdělání bere jako rovnocenné se vzděláním dosaženým v České republice. Taková osoba je dále povinna absolvovat minimálně po dobu tří let právní praxi na pozici advokátního koncipienta, musí být bezúhonná, musí složit advokátní zkoušku a uhradit komoře poplatek ve výši, kterou uvádí stavovský předpis. Žadateli nesmí být uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů a nesměl být vyškrtnut ze seznamu advokátů, nebo pokud od vyškrtnutí uplynula doba pěti let a v této době došlo k pravomocnému skončení insolvenčního řízení. Další podmínkou je, aby žadatel nebyl v pracovním nebo služebním poměru, kdy výjimku tvoří pracovní poměry ke komoře, popřípadě obdobné organizaci, k advokátovi, k právnické osobě oprávněné poskytovat právní služby a pracovní poměry, kdy předmět tvoří vědecká, literární, pedagogická, literární, publicistická nebo umělecká činnost.²⁴

2.4.1. Obhájce

V rámci trestního řízení se setkáváme s pojmem obhájce. Osoba obhájce a právo obviněného mít obhájce naplňuje právo na obhajobu zakotvené v čl. 40

---

²² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 177-178.

²³ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, § 4.

²⁴ Zákon č. 86/1996 Sb., o advokacii, § 5.

odst. (3) LZPS. Obviněný tak se svým obhájcem konzultuje a radí se ohledně způsobu obhajoby. Klíčové u osoby obhájce je, že jím může být pouze advokát.²⁵

Obhájce je odborným pomocníkem obviněného, jeho zástupcem, jednajícím za něho jako za procesní stranu, a to výlučně v jeho prospěch. Vystupuje jménem obviněného, jedná v zásadě s jeho souhlasem, není ovšem stranou v trestním řízení.²⁶

Skutečnost, že TrŘ stanovuje, že obhájcem v trestním řízení může být pouze advokát, je z důvodu, aby byla pro obviněného zajištěna co nejkvalitnější obhajoba.²⁷ Pro jednotlivé úkony trestního řízení se advokát může nechat zastoupit advokátním koncipientem. Výjimku tvoří řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně, vrchním soudem a nejvyšším soudem. Advokátní koncipient tak může vykonávat jednotlivé úkony obhajoby v řízení před okresním soudem a krajským soudem jako soudem druhého stupně. Omezení jsou dána stavovskými předpisy, které zakotvují požadavek na určitou délku koncipientské praxe pro případy zastoupení koncipientem.²⁸

Obhájce v trestním řízení působí a jedná pouze ve prospěch obviněného. Ke správnému objasnění a rozhodnutí věci tak přispívá jen v souladu se zájmy obviněného a jeho obhajoby. Obhájce je povinen o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v rámci poskytování právních služeb, zachovat mlčenlivost.²⁹ Další povinnosti uvádí § 16 AZ, tedy že obhájce prosazuje oprávnění zájmy a práva klienta. Dále se řídí pokyny klienta, kterými ovšem není vázán v případě, kdy by byly v rozporu se zákonem nebo stavovským předpisem. Obhájce jedná čestně a svědomitě a důsledně využívá všechny dostupné zákonné prostředky a v jejich rámci uplatňuje vše, co je dle jeho vlastního přesvědčení prospěšné pro klienta.³⁰

TrŘ rozlišuje zvoleného a ustanoveného obhájce. Právo na zvolení si obhájce je jedním ze základních práv obviněného a je tedy zcela na jeho vůli, jakého obhájce si zvolí. Následný vztah mezi obhájcem a obviněným se řídí smlouvou. Obviněný si zde může vybrat i úsek, po který bude zvoleným obhájcem zastupován, jinými slovy, zda po celé trestní řízení, nebo například jen

---

²⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 35 odst. 1.

²⁶ MANDÁK V., Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 10, str. 28.

²⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0, s. 266.

²⁸ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 209.

²⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0, s. 266.

³⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., § 16.

na kratší dobu (hlavní líčení), případně jen na určité úkony. Pokud v případech nutné obhajoby nemá obviněný obhájce, je mu určena lhůta k jeho zvolení. Pokud tak obviněný neučiní, je mu obhájce neprodleně ustanoven.³¹

Procesní rámec povinností a práv obhájce je upraven zejména v § 41 TrŘ. Obhájce je povinen kromě poskytování potřebné právní pomoci obviněnému a účelného využívání prostředků a způsobu obhajoby uvedených v zákoně k ochraně jeho zájmů, také pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které zbavují nebo zmírňují obviněného viny. Tímto obhájce přispívá ke správnému objasnění a rozhodnutí věci.³²

Základní a určující je tedy vztah obhájce k obviněnému, přičemž musí obhájce respektovat zákonné a stavovské předpisy, které vyjadřují i celospolečenské zájmy. „*Vztah obhájce k obviněnému tak určuje, co má obhájce dělat, tj. obhajovat, kdežto jeho vztah ke společnosti určuje, jak to má dělat, resp. až pokud může obhajovat.*“³³

2.5. Důkazy

Jedním z cílů orgánů činných v trestním řízení je čerpání důkazů z jednotlivých důkazních prostředků, o kterých hovoří ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ. Jedná se o „*o vše, co může sloužit k objasnění věci*“.³⁴ Právní úprava v tomto bodě uvádí, že se jedná zejména o výpovědi svědků a obviněného, znalecké posudky a věci a listiny, které jsou důležité pro trestní řízení a ohledání.³⁵ Je logické, že TrŘ zde pracuje s demonstrativním výčtem důkazů, jelikož jako důkaz můžeme vnímat cokoliv, co splňuje výše uvedenou funkci.

Pro lepší přehled je dobré uvést na pravou míru tři pojmy týkající se důkazů a dokazování. Jedná se o pojmy důkazní prostředek, pramen důkazu a důkaz. Právní úprava na rozdíl od teoretické nauky mezi těmito pojmy neshledává podstatné nuance z důvodu úzké souvislosti mezi těmito pojmy.³⁶

---

³¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 212-216.

³² Zákon č. 141/1961 Sb., § 41 odst. 1.

³³ MANDÁK, V., Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 10, str. 30.

³⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., § 89 odst. 2.

³⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 386.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 348.

Důkazním prostředkem je „procesní činnost orgánů činných v trestním řízení za zákonem upravené součinnosti stran, která slouží k poznání skutkové okolnosti, jež má být zjištěna.“³⁷ Onu skutečnost, která má být zjištěna, nazýváme předmětem důkazu. Příkladem důkazního prostředku může být výslech obviněného, svědka nebo znalce, nebo například ohledání věci nebo osoby. Pramenem důkazů rozumíme nositele informace, ze které získáváme poznatek, který je předmětem důkazu. Prameny tak mohou být buď osoby, nebo věci.³⁸

Samotným důkazem je v procesním smyslu přímý poznatek nebo výsledek získaný orgány činnými v trestním řízení při procesu dokazování. Tento poznatek, či výsledek je získán z důkazního prostředku a vypovídá o skutkové okolnosti, která se stala v minulosti a má být dokázána. Pro správné rozlišení pojmů důkaz a důkazní prostředek je dále možné uvést, že důkazní prostředek je trestněprávní formou poznávání a důkaz obsahem, výsledkem tohoto procesu poznávání a je základem skutkového zjištění.³⁹

---

³⁷ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 348.

³⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 366.

³⁹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 348-349.

3. Dokazování v trestním řízení

V rámci trestního řízení se vždy rozhoduje o události, která se stala v minulosti. Orgán činný v trestním řízení tak není schopen se s danou situací seznámit vlastním pozorováním. S událostí se tak seznamuje nepřímo tím, že si za pomoci jiných, zprostředkujících skutečností událost rekonstruuje. Tato duševní činnost je nazývána dokazováním.⁴⁰

Dokazování je považováno vedle rozhodování za nejdůležitější činnost orgánu činných v trestním řízení. Umožňuje totiž zjistit skutkový základ pro rozhodování a pro další postup takovým způsobem, aby mohl být naplněn účel trestního řízení.⁴¹

Výsledek dokazování rozhoduje o celkovém výsledku trestního řízení, tedy o správnosti, spravedlnosti, přesvědčivosti a kvalitě daného rozhodnutí a tím i o jeho výchovném a preventivním účinku. Důkazní nouze bývá nejčastěji zdůvodněním stojícím za neúspěšným trestním řízením.⁴²

Předmětem dokazování jsou okolnosti důležité pro trestní řízení, jejichž okruh je uveden v § 89 odst. 1 TrŘ. Jedná se o okolnosti důležité pro rozhodnutí ve věci samé, okolnosti důležité pro postup v trestním řízení a okolnosti důležité pro použití odklonů, tedy zvláštních způsobů řízení.⁴³

Subjekty dokazování se účastní procesu dokazování, kdy vykonávají vliv na jeho průběh a výsledek svými úkony, ke kterým je zákon opravňuje, nebo naopak zavazuje. Jsou jimi orgány činné v trestním řízení, které rozhodují o rozsahu dokazování, vyhledávají, zajišťují, provádějí, prověřují a hodnotí důkazy. Mají za tento proces zodpovědnost, jelikož jsou záštitou jeho zákonnosti a řádného průběhu a musí jej organizovat tak, aby mohly i ostatní subjekty během dokazování uplatnit svá procesní práva. Dalším subjektem jsou strany trestního řízení, které mohou důkaz poskytnout, nebo navrhnout jeho provedení, vyjadřovat se k nim, či jej samostatně vyhledat a předložit. Ostatními osobami v postavení

---

⁴⁰ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 343.

⁴¹ PŮRY, František. § 89 [Obecná ustanovení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1313.

⁴² FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 1.

⁴³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 350.

subjektů mohou být např. znalec, nebo ten kdo má povinnost předložit, nebo vydat věc důležitou pro trestní řízení.⁴⁴

3.1. Proces dokazování v trestním řízení

V rámci trestního řízení se dokazování provádí ve všech jeho stádiích. Každé jednotlivé stádium sebou pro dokazování nese zvláštnosti související s rozdílným důsledkem těchto stádií.⁴⁵

Proces dokazování lze rozdělit do fází, které spolu úzce souvisejí a vzájemně se prolínají a to: vyhledávání důkazů, opatření důkazů, provádění a procesní zajištění důkazů, prověrka důkazů a hodnocení důkazů.⁴⁶

3.1.1. Vyhledávání důkazů

Vyhledávání důkazu je první fází procesu dokazování, které je v praxi zajišťována zejména orgány činnými v trestním řízení v souladu se zásadou vyhledávací (§ 2 odst. 5 TrŘ), která ve vztahu k dokazování konkretizuje zásadu oficiality (§ 2 odst. 4 TrŘ). Na základě zásady vyhledávací disponují všechny orgány činné v trestním řízení povinností, a to bez návrhu stran zjišťovat skutečnosti důležité pro trestní řízení.⁴⁷ Oprávnění vyhledávat důkazy ale připadá i stranám trestního řízení, tedy i straně obhajoby, a to podle § 89 odst. 2 TrŘ.⁴⁸

Při praktické fázi realizace této fáze dokazování, často dochází v přípravném řízení k tomu, že policejní orgán vyhledává spíše důkazy svědčící o vině obviněného než o jeho nevině. Fryšták k tomuto uvádí, že jako kdyby bylo vyhledávání důkazů svědčících o vině obviněného pro orgány činné v trestním řízení svým způsobem „snazší“. Tato skutečnost může mít příčinu v pohledu policejního orgánu na význam a funkci přípravného řízení. Tento význam bývá často zúžen a vnímán jako vyhledání co největšího množství důkazů na základě kterých by bylo možné podat na obviněného obžalobu. Pokud přípravné řízení skončí jiným způsobem, bývá to vnímáno jako určité selhání. K tomuto postupu praxe se uvádí, že současná právní úprava vyšetřování, stejně jako úprava řízení

---

⁴⁴ PÚRY, František. § 89 [Obecná ustanovení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1318.

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 392.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 365.

⁴⁷ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 2.

⁴⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., § 89 odst. 2.

před obecnými soudy, je neznalá postupu předběžného posuzování (hodnocení) důkazů. Z tohoto důvodu není možné, aby orgán činný v trestním řízení prováděl jakoukoliv selekci důkazů a upravoval tak důkazní situaci na základě vlastní volby a úvah, případně z daných důkazů preferoval ty, které potvrzují jím zvolenou skutkovou verzi.⁴⁹

3.1.2. Opatření důkazů

Na fázi vyhledávání navazuje opatření důkazu. Jedná se o získání dispoziční moci nad důkazem orgánem činným v trestním řízení, nebo stranami. Nutno zde uvést, že je důležité zde první dvě fáze oddělit z pohledu zákonnosti, kdy vyhledání důkazu může být zákonné, ale jeho opatření nikoliv a naopak.⁵⁰

3.1.3. Provedení a procesní zajištění důkazů

Provádění a procesní zajištění důkazů je procesním postupem, jímž orgány činné v trestním řízení zákonem stanovým způsobem získávají z pramene důkazů informace a zprávy o významných skutečnostech a tyto zachycují v příslušném protokolu. Se svolením předsedy senátu mohou dle § 215 odst. 2 TrŘ v hlavním líčení provádět důkazy i strany, tedy státní zástupce, obviněný nebo jeho obhájce. Skutečnost, že důkaz nebyl vyhledán nebo vyžádán orgánem činným v trestním řízení není důvodem pro odmítnutí takového důkazu (§ 89 odst. 2 TrŘ).⁵¹

Po novele TrŘ č. 265/2001 Sb., se těžiště provádění důkazů přesunulo z předsoudního stádia trestního řízení do řízení před soudem a probíhá zejména v hlavním líčení. V přípravném řízení se s prováděním setkáváme pouze v rámci rozšířeného přípravného řízení. Podstatou je povinnost orgánů činných v trestním řízení veškeré vyhledané důkazy provádět a v procesní formě také zajišťovat.⁵²

3.1.4. Prověrka důkazů

Prověrka důkazu představuje velice důležitou fázi dokazování a uskutečňuje se během celého procesu dokazování. Pokud má být vyhledaný, procesně zajištěný a vykonaný důkaz použitelný v další fázi trestního řízení, musí

---

⁴⁹ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 2-3.

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 365-366.

⁵¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 346.

⁵² FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 2-3.

být zjištěna kvalita pramene důkazu, jeho spolehlivost, úplnost a věrohodnost. To znamená, že musí dojít k jeho porovnání s jinými doposud získanými důkazy a ke zjištění jejich vzájemné spojitosti a vztahu k okolnostem daného případu. Pokud jsou během prověrky zjištěny jakékoliv vady důkazu, měli by být při této fázi odstraněny. Řádné provedení prověrky důkazů je předpokladem pro objektivní vyhodnocení důkazů. Dochází k ní tedy již ve chvíli, kdy začne policejní orgán důkaz vyhledávat s cílem získat povědomí o významu a kvalitě důkazu pro konkrétní trestní věc.⁵³ Stejně bude postupovat obhájce, kdy bude prověřovat důkazy a jejich výše uvedené aspekty, tak aby sloužily ke zbavení, či zmírnění viny obviněného.

3.1.5. Hodnocení důkazů

Hodnocení důkazů představuje vyvrcholení procesu dokazování za aplikace zásady voleného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 TrŘ). Účelem této fáze je posoudit, zda provedené důkazy jednotlivě i v celku, nabízejí věrohodnou, úplnou a pravdivou informaci, která je relevantní pro projednávanou trestní věc. Hodnocení důkazů dává jednotlivým důkazům důkazní moc. Orgány činné v trestním řízení tak důkazu přisuzují určitý význam a hodnotu z hlediska zákonnosti, závažnosti a pravdivosti. Výsledkem hodnocení je poté stanovení skutkového základu pro rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení nebo pro jeho jiný postup. Hodnocení důkazů provádí i strana obhajoby a na základě toho určuje taktiku obhajoby, formuluje závěrečnou řeč či konečný návrh v odvolacím řízení.⁵⁴

Zásada volného hodnocení důkazů stojí na vnitřním přesvědčení orgánu činných v trestním řízení, které se nevytváří jako projev libovůle, ale naopak zcela logicky, opírajíc se o právní pořádek, o právní vědomí a o všestranné, logické hodnocení důkazů i vzájemných souvislostí případů. Tento proces musí vyústit v přesvědčení o tom, zda se určitý skutek skutečně stal a jakým způsobem ho právně vyhodnotit. Vnitřní přesvědčení je postaveno na složce rozumové, zkušenostní a pomocí soudů a úsudků se podílí na procesu hodnocení důkazů.⁵⁵

---

⁵³ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 3.

⁵⁴ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 399-400.

⁵⁵ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 3.

3.2. Základní zásady dokazování

Mezi základní zásady, na kterých je postaveno dokazování v trestním řízení, řadíme zásadu presumpce nevinny, zásadu vyhledávací, zásadu ústnosti, zásadu bezprostřednosti, zásadu volného hodnocení důkazů a zásadu zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností.⁵⁶

Mezi jednu z nejzákladnějších právních zásad obecně, patří zásada presumpce nevinny, která říká, že osoba, proti níž je trestní řízení vedeno se považuje za nevinného, dokud pravomocný odsuzující rozsudek vinu nevysloví. Z tohoto z hlediska dokazování vyplývá, že v trestním řízení je nutné obviněnému vinu dokázat. Obviněný pouze disponuje právem dokazovat svou nevinu, ale nejedná se o povinnost.⁵⁷

Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností neboli zjištění materiální pravdy směřuje k naplnění jednoho ze základních cílů trestního procesu, tedy k pravdivému poznání, či nalezení pravdy o skutku předmětného pro trestní řízení, ve kterém je spatřován trestný čin.⁵⁸

Zásada vyhledávací konkretizuje zásadu oficiality a obecně znamená, že jsou orgány činné v trestním řízení povinny z vlastní iniciativy zjišťovat skutečnosti rozhodné pro trestní řízení, a to jak ve prospěch, tak v neprospěch obviněného. Při zjišťování skutkového stavu je však využívána součinnosti stran, tudíž se na vyhledávání důkazů podílí i strany, tedy i strana obhajoby.⁵⁹ Aby bylo možné uplatnit právo na obhajobu obviněného v plném rozsahu, je mu umožněno zpochybnit důkazy opatřené orgány činným v trestním řízení zejména tím, že může sám vyhledat, opatřit nebo předložit důkaz, kterým doloží své stanovisko, nebo kterým popřípadě vyvrátí tvrzení předkládané orgány činnými v trestním řízení.⁶⁰

Z hlediska hodnocení důkazů je aplikována zásada volného hodnocení důkazů. Žádným předpisem není stanoveno kolik, nebo které důkazy jsou potřebné k prokázání potřebných skutečností. Předem nejsou upravena ani kritéria

---

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 350 -354.

⁵⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 372.

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 354.

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0.,s. 25-28.

⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 352.

pravdivosti jednotlivých důkazů, popřípadě jejich síla. Hodnocení důkazů je myšlenková činnost, při které provedeným důkazům přisuzuje důležitost, pravdivost, věrohodnost a zákonnost.⁶¹ Orgány činné v trestním řízení se během tohoto procesu řídí pouze svým vnitřním přesvědčením založeným na pečlivém uvážení okolností případu jak jednotlivě, tak v jejich souhrnu.⁶²

Zásada ústnosti se v průběhu trestní řízení projevuje zejména tím, že jednotlivé důkazy jsou v hlavním líčení provedeny ústně. Jinými slovy svědci, znalci, obvinění vypovídají ústně. Listinné důkazy mohou být na návrh strany soudem čteny.

Zásada bezprostřednosti úzce souvisí se zásadou volného hodnocení důkazů a zásadou zjištění skutkového stavu věci. Tato zásada požaduje po soudci, aby v průběhu hlavního líčení vnímal jednotlivé důkazní prostředky. Pokud má soudce hodnotit věrohodnost a přesvědčivost důkazů, je nutné proniknout do jejich vnitřní struktury. Příkladem může být svědecká výpověď. Nestačí tak, aby soudce získal obsah výpovědi z protokolu, ale v souladu s touto zásadou by měl svědka pozorovat při výpovědi, hodnotit jeho gesta, reakce, obsah řeči, zda kvalita výpovědi kolísavá, nebo věrohodná.⁶³

---

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 372 – 373.

⁶² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 2 odst. 6.

⁶³ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 353.

3.3. Důkazní prostředky

TrŘ pojednává o jednotlivých důkazních prostředcích v hlavě páté zvané dokazování. Jedná se o ustanovení § 89 až § 118 TrŘ. Ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ obsahuje jejich demonstrativní výčet. Kromě obecného tvrzení, že za důkaz může sloužit vše, co přispěje k objasnění věci, uvádí, že se jedná o výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.⁶⁴ Nutno uvést, že uvedené pořadí důkazních prostředků v tomto ustanovení neurčuje jejich sílu, či význam pro účely trestního řízení, což mimo jiné vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů.⁶⁵

3.3.1. Výpověď obviněného

Důležitost tohoto důkazního prostředku je samozřejmá a plní dvojí funkci. V první řadě se jedná o jeden z důkazních prostředků a současně o účinný prostředek vlastní obhajoby obviněného. Tento fakt ovšem nevypovídá o tom, že by samotná výpověď měla být jakýmkoliv způsobem dělena.⁶⁶

Procesní postup pro provedení výslechu obviněnému se skládá ze zjištění totožnosti a osobních dat obviněného, objasnění podstaty obvinění a poučení o jeho právech. Poučení se týká zejména práva zvolit si obhájce a být vyslýchán za jeho přítomnosti. Jedná se o ústní procesní úkon, tudíž není možné, aby obviněný předložil předem sepsaný text a následně na jeho obsah odkázal, případně jej přečetl.⁶⁷

Výpověď se skládá ze dvou částí. Během monologické části sám a souvisle uvede obviněný veškeré rozhodné skutečnosti, které jsou předmětem obvinění. V této fázi mu může být umožněno, aby nahlédl do poznámek, nebo může být usměrněn, aby neodbíhal od tématu, nebo nehovořil o skutečnostech pro věc bezvýznamných. Ve druhé, dialogické části, jsou obviněnému pokládány otázky. Ty slouží k odstranění neúplností a nejasností z předchozí části.⁶⁸ TrŘ určuje i způsob kladení otázek. Položené otázky musí být srozumitelné a jasné. Naopak zakázané jsou otázky kapciózní a sugestivní. Kapciózní otázky jsou

---

⁶⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 89 odst. 2.

⁶⁵ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 19.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 380.

⁶⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 400.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 383-384.

záměrně formulovány způsobem, aby vyslýchaný nepoznal jejich pravý smysl a byl sveden k odpovědi proti své vůli. Sugestivní otázky obsahují odpověď, kterou si tazatel přeje slyšet. Dále je zakázáno, aby byl obviněný k výpovědi nucen, popřípadě nucen k doznání. Platí povinnosti šetřit při výslechu jeho osobnost.⁶⁹

Zvláštnímu druhu výpovědi obviněného, nebo podezřelého jsou konfrontace a rekognice. Při konfrontaci dochází k postavení tváří v tvář obviněného se spoluobviněným, nebo svědkem, a to v případech, kdy se jejich výpovědi vzájemně v závažných okolnostech nesouhlasí. Při rekognici obviněný znovu poznává věc nebo osobu a určuje tím její totožnost. K rekognici se vždy přibírá alespoň jedna osoba, která na věci není zúčastněna.⁷⁰

3.3.2. Výpověď svědka

Svědkem je osoba, která byla předvolána některým z orgánů činných v trestním řízení, aby uvedla ji známé skutečnosti, které vnímala svými smysly a které hrají klíčovou roli pro rozhodnutí ve věci. Z tohoto důvodu je svědek nezastupitelný jinou osobou.⁷¹ Svědek má zákonem stanovenou povinnost vypovídat, jejímž obsahem je dostavit se na předvolání a dále vypovídat jako svědek. Stejně jako u výpovědi obviněného, se jedná o ústní procesní úkon.⁷²

Před samotným výslechem se zjišťuje totožnost svědka, zpravidla z občanského průkazu. Dále se zjišťuje poměr svědka k obviněnému, z důvodu případného využití práva na odepření výpovědi.⁷³ To se nejčastěji týká situace, kdy by svědek způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, nebo osobě blízké. Dále se týká poslanců, senátorů a soudců Ústavního soudu, pokud by vypovídali o skutečnostech, o kterých se dozvěděli v souvislosti s výkonem mandátu, nebo funkce. O možnosti odepřít výpověď musí být svědek řádně poučen.⁷⁴

Zákaz výslechu se vztahuje na situace, kdy by svědek vypovídal o okolnostech týkajících se utajovaných informací, které jsou chráněny podle zvláštního zákona. Ledaže by byl povinnosti držet je v tajnosti zproštěn. Stejný režim se týká státem uložené povinnosti mlčenlivosti. O této možnosti je svědek

---

⁶⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 402.

⁷⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 104a – 104b.

⁷¹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 385.

⁷² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 405-408.

⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0, s. 890.

⁷⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 100.

poučen pouze v případě, že je z povahy věci zřejmé, že by vypovídal o těchto okolnostech.⁷⁵

Svědék je dále poučen o povinnosti vypovídat úplnou pravdu a nic nezamlčovat. Součástí poučení před výpovědi je také riziko naplnění skutkové podstaty křivé výpovědi podle § 346 TrZ.⁷⁶

Stejně jako u výpovědi obviněného jsou zakázány otázky sugestivní a kapciózní. O svědecké výpovědi je nutné vždy sepsat protokol. Zvláštním typem svědecké výpovědi je opět rekognice a konfrontace.

3.3.3. Znalecký posudek a odborné vyjádření

Pokud je k objasnění skutečností potřeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. V případech, kdy toto z hlediska posuzované otázky není dostačující, je přibrán znalec.⁷⁷ Znalec je osoba disponující speciálními odbornými znalostmi a vědomosti v určitém oboru, tyto následně využívá k objasnění skutečností rozhodných pro trestní řízení.⁷⁸ Tuto funkci mohou vykonávat v zásadě jen znalci zapsaní do seznamu znalců, znalecké ústavy, mezi které řadíme vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, které vykonávají vědeckovýzkumnou činnost. S účinností nového zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, vznikla nové kategorie subjektů, které vykonávají znaleckou činnost, tzv. znalecké kanceláře, které jsou obchodními korporacemi, které vykonávají komerční znaleckou činnost.⁷⁹

V praxi zpravidla platí, že znalce přibírají orgány činné v trestním řízení, ale možnost překládat znalecké posudky disponují také strany trestního řízení, a to podle § 110 TrŘ. Takový znalecký posudek musí splňovat zákonné náležitosti a obsahovat doložku znalce, že si je vědom následků, pokud by byl znalecký posudek vědomě nepravdivý.⁸⁰

---

⁷⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 409-411.

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0., s. 891-892.

⁷⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 105 odst. 1.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 396.

⁷⁹ Deset hlavních změn dle nového znaleckého zákona | Právní prostor. *Právní prostor | Informační web nejen pro právníky* [online]. Copyright © 1999 [cit. 28.02.2022]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/deset-hlavnich-zmen-dle-noveho-znaleckeho-zakona>.

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 396.

Rozdíl mezi znaleckým posudkem a vyjádřením znalce je zejména v právní povaze. Odborné vyjádření se považuje za listinný důkaz. Dokazování se u odborného vyjádření provádí tak, že soud listinu přečte.

Na druhé straně se znalec k provedení znaleckého úkonu předvolává. Následně je poučen o významu znaleckého posudku, o trestních následcích křivé výpovědi a vědomě nepravdivého znaleckého posudku.⁸¹ Znalci jsou vymezeny úkoly, tedy jsou mu uvedeny okolnosti, které má objasnit. Při vypracování a stvrzování posudku vychází osoba znalce z pokladů dostupných ve spisovém materiálu. Sám znalec totiž nedisponuje možností obstarávat důkazní prostředky. Znalci ovšem může být dovoleno, aby se účastnil například výslechu svědka, nebo obviněného. Strukturu znaleckého posudku tvoří nález, ten obsahuje popis zkoumaného materiálu, vlastní posudek s odůvodněním, kde znalec popíše skutečnosti a postupy, díky kterým došel k danému závěru a ze znalecké doložky, kterou připojí na závěr. U ústního posudku znaleckou doložku sdělí do protokolu.⁸²

3.3.4. Další důkazní prostředky

Mezi další důkazní prostředky řadíme věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Věcnými důkazy zde rozumíme předměty, kterými byl nebo na kterých byl trestný čin spáchán a jiné předměty, které potvrzují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost a mohou sloužit jako prostředek ke zjištění a odhalení trestného činu, jeho pachatele či stop trestného činu. Listinné důkazy jsou listiny, které plní obdobnou funkci.⁸³

Mezi další důkazní prostředky řadíme ohledání, jehož předmětem mohou být buď jakékoliv věcné důkazy, anebo osoby, na kterých došlo ke spáchání trestného činu nebo které ho samy spáchaly. Dále je to vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě, záznamy a odposlechy telekomunikačního provozu provedené podle § 88 a § 88a TrŘ, zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití operativně pátracích prostředků. Jak již bylo řečeno, výčet důkazních prostředků obsažený v TrŘ je demonstrativní, tedy pokud důkazní

---

⁸¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., str. 434-435.

⁸² ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4., s. 400-402.

⁸³ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 112.

prostředek nebude porušovat zákon a bude schopný dokazovat skutečnosti důležité pro trestní řízení, může jím být cokoliv.⁸⁴

---

⁸⁴ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 21.

4. Prostředky a možnosti obhajoby při dokazování v trestním řízení

4.1. Nahlížení do spisu

Ustanovení § 65 odst. 1 TrŘ právo nahlížet do spisu výslovně umožňuje, a to obviněnému, poškozenému, zúčastněné osobě, jejich obhájci a zmocněncům. Zmíněné osoby mají ze spisu činit výpisky a poznámky a pořizovat si na vlastní náklady kopie spisů, popřípadě jejich částí. V tomto rozsahu náleží právo také zákonným zástupcům a opatrovníkovi obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby, pokud tyto osoby nejsou plně svéprávné nebo pokud byla jejich svéprávnost omezena.

Obviněný má v průběhu trestního řízení právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu v trestním řízení kladeny za vinu, stejně tak jako k důkazům o nich. Předpokladem, aby tak mohl obviněný činit je, že musí být náležitě seznámen s obviněním a jeho podstatou.⁸⁵ Ve světle tohoto práva je ovšem zásadní, aby nejen obviněný dostal možnost aktivně se vyjadřovat, sdělovat, ale aby byl na druhé straně, tedy zejména soudem, slyšen a aby jej soud vnímal a jeho stanoviska reflektoval do rozhodování. Toto právo tedy kromě tohoto formálního aspektu, nese i aspekt materiální, jinými slovy, má obviněný právo nejen se vyjádřit, ale zejména se vyjádřit k věci. Příležitost být nápomocen soudu a vyjadřovat se k věci kvalifikovaným způsobem nebude mít v situaci, kdy nebude mít možnost seznámit se s informacemi, které byly předloženy soudu. Z tohoto pohledu je tedy zásadní, aby mu bylo umožněno seznámit se skutečnostmi, které jsou obsahem spisu.⁸⁶

Znění zákona umožňuje, aby státní zástupce nebo policejní orgán v přípravném řízení právo nahlížet do spisu a s tím spojená práva ze závažných důvodů odepřeli. Obviněnému a obhájci nemohou být tato práva odepřena, jakmile byli upozorněni na možnost nahlédnutí a prostudování spisu, a při sjednávání dohody o vině a trestu. Obviněnému a obhájci dále nelze odepřít právo do usnesení o zahájení trestního stíhání. Konečně nemůže být odepřeno nahlédnutí do protokolu o úkonu, u kterého měl dotyčný právo být přítomen.⁸⁷

⁸⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 204.

⁸⁶ KANDALEC, Pavel. Právo obviněného na nahlížení do spisu – časový a věcný rozsah. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 1-2, s. 39-44.

⁸⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 65 odst. 2 a odst. 3.

Omezení tohoto práva je problematické, jelikož právo nahlížet do spisu náleží do složek práva na obhajobu obviněného, které je zaručeno čl. 40 odst. 3 LZPS. Z tohoto důvodu je nutné, aby takové omezení bylo náležitým způsobem zdůvodněno a byly uvedeny ony závažné důvody.⁸⁸

Za závažné důvody v tomto případě bývají posuzovány konkrétní možnosti, kdy by došlo k ohrožení, nebo zmaření výsledků přípravného řízení, zejména možnost narušení objektivnosti důkazů. Příkladem může být situace, kdy by do spisu nahlížela poškozená osoba, která by následně měla být vyslechnuta jako důležitý svědek a nahlédnutím do spisu by mohlo dojít ke snížení hodnoty takového důkazu.⁸⁹ Ohroženy by však mohly být i další společenské zájmy jako bezpečnost svědků, citlivé osobní údaje nezúčastněných osob, nebo skutečnosti, které podléhají utajení.⁹⁰

---

⁸⁸ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, s. 491.

⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 707.

⁹⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7, s. 491.

4.2. Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení

4.2.1 Právní úprava

Právo advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat, či navrhnout důkazy k provedení je z hlediska obsahu potřebné právní pomoci obhájce obviněnému jedním z dovolených a potřebných způsobů jednání. Tímto právem je zakotvena aktivní role obhajoby v trestním procesu.⁹¹

Klíčovou roli pro existenci tohoto práva, či možnosti na straně advokáta, měla velká novelizace TrŘ provedena zákonem č. 265/2001 Sb., kterým byla do ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ dodána věta druhá ve znění „každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit, nebo jeho provedení navrhnout.“⁹² Ve spojení s větou třetí, tedy že „skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu,“⁹³, došlo k výraznému posílení obhajoby v procesu dokazování tím, že byla tato možnost zákonem výslovně zakotvena. Před touto novelizací se na dokazování v trestním řízení zpravidla podílely jen orgány činné v trestním řízení, poněvadž možnost stran obsažena ve druhé větě nebyla v TrŘ nikde výslovně uvedena.⁹⁴

Ke změně textu ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ však došlo již novelou provedenou zákonem č. 292/1993 Sb. V této novele došlo k nové formulaci věty druhé, která je po tzv. velké novele větou třetí a jejíž znění bylo, že pokud důkaz nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložila jej některá ze stran, není tato skutečnost důvodem k odmítnutí takového důkazu.⁹⁵

Již právní úprava účinná přede dnem 01.01.2002 byla vykládána tak, že obhájce disponoval možností obstarávat listinné důkazy, činit různé dotazy ohledně existence nebo neexistence určitých skutečností. Bylo umožněno i pátrat po věcných důkazech, které mohly potvrdit obhajobu obviněného, za podmínky, že tímto jednáním nebude docházet k maření vyšetřování nebo k porušování zákonem chráněných práv jiných osob, případně aby se strana obhajoby

---

⁹¹JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 261.

⁹² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 89 odst. 2.

⁹³ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 89 odst. 2.

⁹⁴VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

⁹⁵KOCINA, J.: Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení, *Bulletin advokacie*, 2020, č. 10, s. 71.

nedopouštěla jiného nedovoleného jednání. Již tato úprava připouštěla možnost, aby si obviněný vyžádal sám znalecký posudek (tehdejší procesní úprava jej umožňovala použít pouze jako listinný důkaz, ne jako znalecký posudek). Největší spory vznikaly zejména ohledně vyhledání a prověřování svědeckých výpovědí.⁹⁶

Právní úprava účinná od 01.01.1994 tak vytvářela předpoklad pro významné posílení postavení stran trestního řízení v procesu dokazování. Na druhé straně v letech 1994 až 2000 chyběla v TrŘ výslovná úprava, která by dávala stranám možnost vyhledat, prověřit, předložit nebo navrhnout provedení důkazu.⁹⁷

Na výše uvedené ustanovení navazují zejména ustanovení § 164 odst. 3 TrŘ, kde je upraveno, že pokud nejsou důkazy navrhané ze strany obhajoby bezvýznamné, musí být pečlivě zkoumány. Právo obhajoby na podávání návrhů na doplnění dokazování je upraveno také v ustanovení § 166 TrŘ. V rámci řízení před soudem je poté navrhování a provádění dokazování ze strany obhajoby upraveno v ustanoveních § 180 odst. 3 a § 215 odst. 2 TrŘ.⁹⁸

Advokát může toto právo v trestním řízení využít jako obhájce obviněného, nebo také v případech kdy zastupuje poškozeného či zúčastněnou osobu.⁹⁹ Pokud bude v dalších částech diplomové práce uváděn pojem obhájce, týká se tato činnost také advokáta zastupujícího poškozeného, či zúčastněnou osobu.

Oprávnění vyhledat, předložit nebo provést důkaz straně obhajoby náleží dle ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ, stejně jako každé straně trestního řízení.¹⁰⁰ Tímto právem advokát disponuje za předpokladu, že důkazní prostředky mohou přispět k objasnění věci, tedy musejí k objasňované věci mít vztah a dále musejí být schopny prokázat, nebo vyvrátit dokazovanou skutečnost.¹⁰¹

---

⁹⁶ Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod I.

⁹⁷ VANTUCH, Pavel. Vyhledávání a předkládání důkazů obhájcem (advokátem) v přípravném řízení. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 7-8, s. 29-35.

⁹⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 164, § 166, § 180, §215.

⁹⁹ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 1.

¹⁰⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 89 odst. 2.

¹⁰¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 345.

Vzhledem k postavení a úkolům může navrhopvat pouze důkazy, které slouží ku prospěchu obviněného, tedy důkazy, které zmírňují vinu obviněného nebo jej viny zbavují.¹⁰²

Předmětné ustanovení tak umožňuje obhajobě, aby z vlastní iniciativy vyhledala a předložila důkazy, popřípadě navrhovala provedení určitých důkazů. Pro provedení, hodnocení a prověření těchto důkazů, budou platit stejné zásady a postupy jako u důkazů opatřených orgány činnými v trestním řízení. Použitelnost důkazu tak bude závislá na jeho povaze a dodržení požadavků zákona na jejich vyhledání, opatření a provedení, tedy dodržení zákonných postupů. Důkaz předložený stranou obhajoby je zpravidla přípustný. Opačná situace by nastala v případě, kdy by vykazoval podstatné vady. Ustanovení dále neuvádí, který postup (vyhledání, předložení, provedení) je aplikovatelný na jaký důkaz. V právní praxi tak bude zcela jistě záležet na druhu důkazního prostředku.¹⁰³

Po novelizaci panovaly obavy a názorové rozkoly ohledně způsobu, jakým může obhajoba důkazy vyhledávat. Mezi obhájci panovaly pochyby zejména z vyhledávání svědků a kontaktu s nimi, kdy by mohli být podezřívání z jejich ovlivňování. V praxi se vyskytovaly situace, kdy docházelo k názorovému rozkolu mezi advokáty a orgány činnými v trestním řízení.¹⁰⁴

Na situaci reagovalo představenstvo ČAK usnesením ČAK ze dne 12.10.2004, kde se výslovně vyjádřilo k aspektům oprávnění a advokáta vyhledávat, předkládat a provádět důkazy a jeho realizaci ve smyslu § 41 odst. 3 a § 89 odst. 2 TrŘ. Ve zmíněném stavovském předpisu jsou tak upraveny postupy advokáta (obhájce obviněného nebo zástupce poškozeného či osoby zúčastněné), při realizaci práva vyplývající u § 89 odst. 2, věty druhé TrŘ.¹⁰⁵ Důležitou roli pro zakotvení rozsahu realizace práva advokáta (obhájce) podle § 89 odst. 2 TrŘ sehrálo také Stanovisko NSZ ze dne 14.10.2004. Tyto dva dokumenty tak určují podstatný rámec realizace postupu advokáta při vyhledávání, předkládání či navrhování provedení důkazů.

---

¹⁰² JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 261.

¹⁰³ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁰⁴ VANTUCH, Pavel. Vyhledávání a předkládání důkazů obhájcem (advokátem) v přípravném řízení. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 7-8, s. 29-35.

¹⁰⁵ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

4.2.2. Vyhledání důkazu obhajobou

Právem vyhledávat důkaz v tomto případě rozumíme situaci, kdy není advokátovi pramen důkazu dosud znám a ten po něm vzhledem k okolnostem musí pátrat. V dalších případech musí advokát ověřit předpokládaný výsledek důkazu, v situaci, kdy mu je důkaz znám, tedy zjistit použitelnost daného důkazního prostředku, a také je advokát oprávněn identifikovat nositele příslušného důkazu.¹⁰⁶

Důležité je, že obhajoba může, za příznivých okolností pro obhajobu, takové osoby vyzvat, aby se dostavily k podání vysvětlení, popřípadě údaje o nich (jméno, bydliště) sdělit za účelem předvolání policejnímu orgánu.¹⁰⁷

S ohledem na výše uvedené, je tedy přípustné, aby advokát požádal konkrétní osobu, aby sdělila potřebné informace a následně, aby o takovém sdělení sepsal písemný záznam. Se souhlasem dotyčné osoby je možné pořídit namísto toho zvukový, nebo obrazový záznam.¹⁰⁸

Advokát může zjišťovat, zda dotyčná osoba byla svědkem události, jenž je v probíhajícím trestním řízení předmětem dokazování a následně osobu požádal o sdělení potřebných osobních údajů a okolností, které se vztahují k předmětnému skutku, nebo aby osobu upozornil na to, že může být slyšena jako svědek již v přípravném řízení, nebo že od ní může být požadováno vysvětlení. Dle povahy věci poté advokát navrhne policejnímu orgánu, popřípadě státnímu zástupci výslech takové osoby za účelem prověření obhajoby obviněného.¹⁰⁹

Advokát také zjišťuje, zda určité důkazy mohou podpořit obhajobu. Může se jednat např. o nosiče, listiny nebo věci. Poté požádá osoby, které mají důkazy v držení, aby tyto vydaly policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci. Advokát může osoby požádat o předložení důkazů, ale není možné, aby předložení vynucoval. K tomuto nemůže např. použít ani sdělení ohledně toho, že osobě bude věc stejně zabráná orgány činnými v trestním řízení. Advokát by v tomto případě měl pečlivě zvážit, zda bude věc po osobě sám požadovat, nebo požádá o zajištění věci orgány činnými v trestním řízení, které mají z hlediska zajišťovacích prostředků výrazně rozsáhlejší a účinnější prostředky. Pokud se osoba rozhodne, že věc obhájci vydá, je vhodné o vydání sepsat stručný písemný záznam. Je

¹⁰⁶ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 2.

¹⁰⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 399.

¹⁰⁸ Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod. I.

¹⁰⁹ Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod. I.

žádoucí, aby záznam obsahoval popis věci a aby jej osoba, která věc vydala, podepsala.¹¹⁰

Nett nepovažuje za uspokojivou možnost obhajoby navrhnout orgánu činnému v trestním řízení, aby věc zajistil. Může se jednat o situaci, která nesnese odkladu, případně o situaci, kdy hrozí riziko, že nebude takový návrh obhájce ze strany orgánu činného v trestním řízení akceptován. Obhajoba se tak vystavuje riziku, že takový důkaz nebude moci v konkrétním případě opatřit.¹¹¹

V každém případě ale musí advokát dbát na to, aby jeho jednání a postupy byly vedeny pouze úsilím o zjištění informací potřebných k řádnému výkonu právní služby, jak ho chápe § 16 AZ, a byly v souladu s etickým kodexem. Činnost advokáta tak nesmí směřovat k nepřipustnému ovlivňování ve prospěch obviněného.¹¹²

V případě, kdy by postup advokáta vykazoval známky ovlivňování, popřípadě vynucování, postupuje státní zástupce podle povahy věci a okolností případu dle § 66 odst. 3 TrŘ, tedy předá věc ke kárnému postihu. Na druhou stranu i v případě, kdy advokát jednal tímto nepřipustným způsobem, nemusí se jednat o překážku bránící opatření nebo provedení příslušného důkazu, pokud je stěžejní pro náležité objasnění věci v přípravném řízení. V tomto případě je nutné vzít v potaz skutečnost, aby jednání obhájce nemělo nepříznivé účinky na právo obviněného na obhajobu.¹¹³

Fáze vyhledávání důkazů není v TrŘ nikterak upravena, jelikož se nejedná o procesní činnost, ale činnost faktickou prováděnou orgány činnými v trestním řízení a obhajobou. Pokud např. obhajoba při získání listinného, zvukového, nebo obrazového důkazu použije lest, nelze dovodit že došlo k postupu, který je v rozporu s TrŘ. Pokud by takovým způsobem postupoval orgán činný v trestním řízení, dopustil by se porušení zásady uvedené v § 2 odst. 5 TrŘ, na základě, které může postupovat pouze v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v TrŘ.¹¹⁴

---

¹¹⁰ Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod. I.

¹¹¹ JELÍNEK, Jiří, ed. *Základní zásady trestního řízení - vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-155-7, s. 87.

¹¹² Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod. I.

¹¹³ Stanovisko NSZ č. 9/2004, bod. III.

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří, ed. *Základní zásady trestního řízení - vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-155-7, s. 87.

4.2.3. Vyhledání svědka obhajobou a kontakt se svědkem

Zpravidla nejčastějším prostředkem je situace, kdy obhajoba navrhuje svědka, kterému jsou známy okolnosti, které samy o sobě nebo ve spojení s jinými mohou vést ke zmírnění či zbavení viny obviněného. V praxi se stává, že orgány činné v trestním řízení k těmto svědkům přistupují rezervovaně, jelikož se domnívají, že pokud byl svědek před výsledkem vyhledán obhajobou, existuje možnost, že bude obhajobou i ovlivněn. Na druhé straně je zcela pochopitelné, že obhájce bude navrhopvat pouze svědka, u kterého je obeznámen s obsahem výpovědi a zda jím vyličené skutečnosti budou ku prospěchu obviněného, ba dokonce je to jeho povinností. V opačném případě by jednal v rozporu s ustanovením § 41 odst. 1 TrŘ.¹¹⁵ Pokud by obhájce navrhl osobu svědka, která by potvrzovala obvinění obviněného, jednal by také v rozporu s ustanovením § 16 odst. 2 AZ.¹¹⁶

V případě, kdy obviněný sdělí obhájci informace o existenci osoby, která může uvést skutečnosti v jeho prospěch, popřípadě prokázat nevinu obviněného, je obhájce oprávněn takovou osobu zkontaktovat, aby zjistil, jakým způsobem bude vypovídat.¹¹⁷ Ke zkontaktování dotyčné osoby může dojít mnoha způsoby, ať už tím, že za ní advokát zajede do práce či do místa bydliště, nebo se na osobu obrátí prostřednictvím emailu, telefonu, faxu, dopisem nebo jinou formou. Obhájce tak může učinit sám, nebo prostřednictvím advokátního koncipienta nebo jiného zaměstnance. Pokud se obhájce dozví, že na místě činu byla, popřípadě měla být určitá neznámá osoba, která byla svědkem skutku popsaného v usnesení o zahájení trestního stíhání, může také zabezpečit pátrání po této osobě prostřednictvím detektivní nebo asistenční agentury. Tento postup může zvolit i v případě, kdy nemá povědomí o žádném svědkovi, a přesto se pokouší zjistit informace o jiných svědcích, než jsou ti, které vyslechl nebo chce vyslechnout policejní orgán.¹¹⁸

Při samotném kontaktu musí advokát vždy osobě nejprve sdělit, v jakém procesním postavení od ní informaci požaduje. Dále ji poučí o skutečnosti, že žádá jen informace pravdivé, bez ohledu na to, čí zájmy v trestním řízení

---

¹¹⁵ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 262.

¹¹⁶ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, §16.

¹¹⁷ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹¹⁸ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 402.

zastupuje. Osobě sdělí, že podle okolností na podkladě poskytnutých informací může navrhnout provedení příslušného důkazu. V případě, že osoba souhlasí, dohodne, jakým způsobem sdělení učiní, tedy zda písemně, ústně nebo jiným vhodným způsobem.¹¹⁹

Obhájce musí nejprve posoudit přínos pramene důkazu pro obhajobu. Dle Vantucha „*je nepřijatelné, pokud se obhájce od obviněného či kohokoliv jiného dozví jméno osoby, jež by mohla být svědkem v trestní věci jeho klienta, a navrhne výslech takové osoby jako svědka, i když se s ním nesetkal.*“¹²⁰

Pokud by se tak stalo, obhájce nemá k dispozici informace o tom, co svědek v daný moment vnímal a nemůže si být vědom, zda bude vypovídat ve prospěch obžalovaného nebo proti němu. V praxi může nastat situace, kdy obhájce navrhne výslech svědka, o němž je klient přesvědčen, že bude vypovídat v jeho prospěch. Svědek, se kterým se obhajoba žádným způsobem nekontaktovala následně před policejním orgánem konajícím vyšetřování, za přítomnosti obhájce, vypovídá v neprospěch obviněného.¹²¹

Obhájce může v rámci svého oprávnění dle § 89 odst. 2 TrŘ zjišťovat přítomnost osob u určité události a požadovat od nich sdělení potřebných osobních údajů a skutkových okolností a upozornit na osobu na to, že přichází v úvahu její výslech nebo podání vysvětlení již v přípravném řízení. Nutno opět zdůraznit, že obhájce nemá možnost jakýmkoliv způsobem vynutit přítomnost takové osoby u orgánu činného v trestním řízení. Vhodným postupem podle Stanoviska NSZ bude, pokud obhájce kontaktuje příslušný orgán činný v trestním řízení s požadavkem, aby byla učiněna potřebná zjištění vedoucí k identifikaci osoby a daná osoba byla případně vyslechnuta, nebo od ní bylo vyžádáno vysvětlení.¹²²

Pokud oslovená osoba poskytne informace pouze v písemné formě, může být ze strany advokáta požádána o písemné nebo osobní doplnění potřebných skutečností. Písemnou informaci od dožádané osoby, nebo její písemné doplnění, založí obhájce do klientského spisu.¹²³

---

¹¹⁹ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 4.

¹²⁰ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 402.

¹²¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 403.

¹²² Stanovisko NSZ č. 9/2004, I, s. 13.

¹²³ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 263.

Z druhé strany, tedy z pohledu potenciálního svědka, je nutné uvést, že pokud je kontaktován obhájcem, aby poskytl informace, které mu mají být známy ohledně skutku obsaženém v usnesení o zahájení trestního řízení, je toto poskytnutí informací z jeho strany zcela dobrovolné. Obhájce v tomto případě nedisponuje prostředky, které mají k dispozici orgány činné v trestním řízení, tedy nemůže přítomnost této osoby žádným způsobem vymáhat například prostřednictvím zajišťovacích institutů jako je předvedení nebo pořádková pokuty.¹²⁴

Pokud by advokát ve sdělení osobě, která by mohla znát důležité okolnosti pro trestní řízení, tuto osobu vyzýval o povinnosti sdělit mu okolnosti o určitých skutečnostech s tím, že pokud tak neučiní, mohla by se osoba dopustit jednání, která by mohlo být sankcionováno, jednalo by se zcela jistě o extenzivní výklad Usnesení ČAK a je pravděpodobné, že by takové jednání bylo v rozporu s Usnesením ČAK.¹²⁵

Pokud dojde k osobnímu setkání s dožádanou osobou, záleží na obhájci a na přivolení této osoby, zda bude v přítomna třetí osoba, kterou bude zpravidla zaměstnanec advokáta.¹²⁶ Přítomnost další může být žádoucím faktorem z hlediska garance neovlivňování vyhledané osoby. Na straně druhé, může již samotný dotaz o tom, zda nevádí, že obhájce na schůzku dorazí v doprovodu další osoby, vést ke zrušení takové schůzky.¹²⁷

Povinností obhájce je o rozhovoru pořídit záznam, který společně s ním vlastnoručně podepíše dožádaná osoba, popřípadě další osoba účastníci se setkání. Pokud s tím dožádaná osoba souhlasí, může obhájce pořídit zvukový či obrazový záznam rozhovoru. Ten posléze převede do písemné formy a založí jej do klientského spisu.¹²⁸

Ohledně zvukového a obrazového záznamu, by měl obhájce zvážit jeho použití. Některým osobám může skutečnost, že mají být nahrávány, nebo natáčeny, být nepříjemná a může dojít ke zmaření průběhu rozhovoru. Z tohoto

---

¹²⁴ MANDÁK, V.: K problematice vyhledávání důkazů dle § 89 odst. 2 TrŘ. K výkonu oprávnění advokáta vyhledávat a navrhovat důkazy v trestním řízení, *Trestněprávní revue* 2/2005, s. 55.

¹²⁵ Vyhledávání důkazů advokátem v trestním řízení | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.02.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/wMedavani-dukazu-advokatem-v-trestnim-rizeni-55563.html>.

¹²⁶ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 6.

¹²⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 404.

¹²⁸ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 263.

hlediska je klíčové vytvořit vztah důvěry a ujistit potenciálního svědka o absenci negativního dopadu celého rozhovoru pro jeho osobu. Obhájcem se v praxi osvědčuje, kdy ve vhodnou dobu navštíví potenciálního svědka a požádají ho o rozhovor v termínu, který bude jemu vyhovovat.¹²⁹

V průběhu tohoto rozhovoru musí obhájce dbát zejména na to, aby z jeho strany nedošlo k ovlivňování dožádané osoby ve prospěch obviněného.¹³⁰ Obhájce by měl během rozhovoru dále lpět na tom, aby rozhovor vedl s co největší mírou objektivitu a serióznosti a stejným způsobem i kladl předmětné otázky. Tento atribut ze strany obhájce je třeba zejména v případech, kdy bude na svědka kladen nátlak z kterékoli strany, aby svá tvrzení a sdělení popřel či oslabil. Svědek by se v takovém případě mohl uchýlit k obviňování, že jeho původní tvrzení byla zkreslena, popřípadě že byl k takovým tvrzením obhájcem přinucen nebo sveden.¹³¹ Tato reálná rizika by ovšem neměla mít za následek to, že obhájce nebude důsledně konat svou povinnost. Spíše zdůrazňují výše zmíněný požadavek na způsob, kterým bude obhájce celý rozhovor vést, na objektivitu a serióznost otázek a absenci jakékoliv formy nátlaku.¹³²

Jak již bylo řečeno, ohledně žádosti o sdělení informací konkrétní dožádanou osobou, stejně jako o jejím výsledku, je advokát povinen sepsat písemný záznam a ten založit do klientského spisu.¹³³ V zápise o rozmluvě s potenciálním svědkem je nutné s úzkostlivou přesností uvést vše, co dotyčný uvedl, včetně informací a věcí, které mohou být v neprospěch klienta.¹³⁴ Dle Stanoviska NSZ nemusí být písemný záznam zásadně podepsán osobou, která sdělení poskytla. Tento záznam slouží pouze obhájci k dokumentaci předpokládaného obsahu výpovědi.¹³⁵

Z hlediska procesní váhy těchto záznamů je nutné uvést, že „*záznam obhájce o sdělení občana, stejně jako o jeho prohlášení před obhájcem není důkazem předloženým stranou. Nejedná se o procesní činnost obhájce, nýbrž pouze o přípravu obhajoby v zájmu klienta. Pokud obhájce pořídí písemný záznam o tom, se od občana dozvěděl, jedná se o písemnost, tedy o informaci, kterou*

---

¹²⁹ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹³⁰ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 6.

¹³¹ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 264-265.

¹³² Stanovisko NSZ č. 9/2004, čl. I.

¹³³ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku, čl. 4.

¹³⁴ Stanovisko NSZ č. 9/2004, čl. I.

¹³⁵ Stanovisko NSZ č. 9/2004, čl. I.

získal obhájce pro účely obhajoby v rámci poskytování právní služby, nikoliv o listinný důkaz.“¹³⁶ Ze strany obhájce by tak v tomto případě mělo jít pouze o jakousi „sondáž“ ne jejímž základě se následně rozhodne, zda navrhne provedení určitého důkazu a s jakým odůvodněním.¹³⁷

Otázkou zůstává, jaký význam by měl záznam v případě, kdy by se osoba stala pro orgány činné v trestním řízení nedostupná, např. byla pohřešovaná, nebo uprchlá. S jistotou lze tvrdit, že by se nejednalo o záznam, kterému předcházelo řádné poučení o právech v souladu s TrŘ. Pokud jako důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, může jim být poté i tento záznam. Je pochopitelné, že se záznam nemůže rovnat svědecké výpovědi, ale v rámci trestního řízení nemůže být ignorován.¹³⁸

Souhlasím s tím, že význam takového záznamu nelze přeceňovat a jak bylo řečeno, stavět ho naroveň např. svědeckého výpovědi, ale podle vymezení důkazu podle § 89 odst. 2 TrŘ, se rozhodně týká o věc, která nese atribut možnosti přispět k objasnění věci, a proto by měl obhájce alespoň zkusit využít takový záznam, pokud se z různých důvodů stane osoba, od které obhájce získal informace, pro orgány činné v trestním řízení nedostupnou. V takovém případě je dle mého názoru důležité, aby byl takový záznam podepsaný onou osobou, či dokonce obsahoval úředně ověřený podpis.

Je vyloučeno, aby ve smyslu § 89 odst. 2 TrŘ byl stranou obhajoby předložen protokol o výpovědi svědku, kterého v přípravném řízení vyslechnul obhájce obviněného, jelikož v této fázi řízení mohou tímto způsobem svědky vyslýchat pouze orgány činné v trestním řízení.¹³⁹

Zpravidla již v průběhu rozhovoru mezi obhájcem a dožádanou osobou, je obhájci zřejmé, zda může navrhnout výslech tohoto svědka ze strany policejního orgánu již v průběhu rozšířeného vyšetřování, popřípadě až po podání obžaloby nebo v hlavním líčení. Pokud potencionální svědek ovšem uvede cokoliv, co by

---

¹³⁶ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 405.

¹³⁷ JELÍNEK, Jiří, ed. *Základní zásady trestního řízení - vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-155-7, s. 89.

¹³⁸ Vyhledávání důkazů advokátem v trestním řízení | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.02.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/wMedavani-dukazu-advokatem-v-trestnim-rizeni-55563.html>.

¹³⁹ Stanovisko NSZ č. 9/2004, čl. I.

mohlo být orgány činnými v trestním řízení využito proti osobě obviněného, nemůže obhájce výslech navrhnout.¹⁴⁰

Ztotožňuji se s pohledem, že přítomnost další osoby, či pořízení zvukového nebo obrazového záznamu sebou nese větší míru objektivnosti a určité míry opatrnosti ze strany obhájce, poněvadž, jak je uvedeno výše, musí v podobných případech postupovat v jasně daných mezích. Na druhé straně se domnívám, že málokterý svědek, bude ochoten podstoupit takový rozhovor buď za přítomnosti dalších osob, či s vědomím, že dochází k pořizování obrazového, či zvukového záznamu. Jak uvedl Vantuch, myslím si, že by takové aspekty vedení setkání mohli zapříčinit jeho předčasné zrušení či zmaření. Je nepochybné, že bude záležet zejména na osobě svědka a jejích specifikách, ale dle mého názoru má obhájce v tomto případě největší šanci na uskutečnění této schůzky a prověření potenciálního svědka bez přítomnosti další obdoby, či pořizování zmíněných záznamů, ač je mi zřejmá pomocná role těchto prostředků pro uvedenou objektivnost a pro stvrzení absence nátlaku či jiných nežádoucích jevů v postupech obhájce. Obhájce by tak měl postupovat s důkladnou opatrností a vzhledem k okolnostem zvolit nejvhodnější způsob získání informací od dožádané osoby. Pro účely obhajoby bude zajisté důležité získání jakýchkoliv informací, které mohou napomoci postavení obviněného než případné zmaření takové možnosti z důvodu, že bude obhájce požadovat přítomnost další osoby, či pořízení záznamu.

Pokud obhájce dojde k závěru, že informace získané od dotčené osoby jsou důležité a hovoří ve prospěch klienta, podá návrh na provedení důkazu. Obhájce by měl v tomto návrhu sdělit, že postupoval podle Usnesení ČAK a že se dotčená osoba může vyjádřit ke konkrétním trestněprávně relevantním skutečnostem v dané věci. Pořízený záznam k tomuto návrhu nepřikládá, protože tento byl pořízen pouze pro klientský spis.¹⁴¹

Kdy navrhnout výslech svědka budu důležité zejména z hlediska taktiky obhajoby. Pokud došlo ke kontaktu s vyhledaným svědkem a je zřejmé, že jeho svědecká výpověď je pro obhajobu důležitá, je otázkou, zda má výslech takové osoby jako svědka navrhnout již v přípravném řízení. Požadavek na včasnou a

---

¹⁴⁰ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁴¹ JELÍNEK, Jiří, ed. *Základní zásady trestního řízení - vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-155-7, s. 89.

účelnou obhajobu obsahuje ust. § 41 odst 1 TrŘ. Obhájce ovšem musí vždy přihlížet k oprávněným zájmům klienta. Jednoznačná a věrohodná výpověď svědka může vést k zastavení trestního stíhání, či k mírnější kvalifikaci trestného činu v obžalobě. Na druhé straně je podstatný rozdíl v tom, zda bude výslech svědka provádět se svolením předsedy senátu obhájce v rámci hlavního líčení, nebo ho provede policejní orgán v rámci přípravného řízení.¹⁴²

Velice zajímavý případ řešil Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (dále jen „výbor“). Advokát upozornil na negativní postoj trestních soudů k postupu podle Usnesení ČAK, které upravuje problematiku oprávnění advokáta vyhledat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení. Dle trestního spisu v přípravném řízení bylo zřejmé, že dvě osoby byly vyslechnuty jako svědci a byly s nimi provedeny rekognice. Advokát posoudil svědecké výpovědi jako vnitřně rozporné. Následně se od obviněného dozvěděl další skutečnosti vztahující se k předmětu dokazování. Rozhodl se ověřit skutečnosti, které mohli mít za následek nezákonnost provedených rekognic. Advokát v tomto případě oslovil svědky doporučeným dopisem, kdy je pozval do své kanceláře s cílem zjistit okolnosti provedených rekognic, aby případně mohl navrhnout jejich výslech v hlavním líčení. Advokát byl telefonicky kontaktován jedním ze svědků, který mu řekl, že se ani jeden z nich nedostaví, přičemž advokát toto rozhodnutí respektoval.

Text dopisu byl následně v hlavním líčení předložen ze strany státní zástupkyně, kdy byl advokát konfrontován s názorem samosoudce, že se může jednat o ovlivňování svědků. Odvolací soud následně v odůvodnění rozsudku uvedl, že takový postup advokáta byl nevhodný, kdy poukázal na skutečnost, že svědci již byli vyslechnuti před tím. Advokát v tomto případě došel k závěru, že soudy nemají povědomí o existenci Usnesení ČAK. Tato situace je navíc velmi specifická, jelikož advokát svědka nevyhledal, ale pouze prověřil již vyhledané, a dokonce i orgány činnými v trestním řízení provedené důkazy.¹⁴³

Jak již bylo uvedeno výše, je povinností advokáta, aby navrhoval pouze takové důkazy jejichž důsledek může náležitě předvídat, aby měl jistotu, že takový důkaz nemůže poškodit klienta. Stanovisko NSZ k tomuto konstatuje, že obhájce je mj. oprávněn ověřovat využitelnost důkazu z hlediska obhajoby pro

---

¹⁴² ŠTĚPÁN, Jan. Poznámky k práci obhájce po novele trestního řádu (první část). *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12, s. 60.

¹⁴³ KOCINA J.: Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení, *Bulletin advokacie*, 2020, č. 10, s. 71.

další řízení. Je pochopitelné, že tato činnost nemůže vést k nepřipustnému ovlivňování ve prospěch obviněného. Usnesení ČAK k tomuto jasně uvádí, že vyhledáním důkazu se rozumí také situace, kdy je pramen důkaz znám, ale je za potřeby ho ověřit, a toto se vztahuje na důkazy jakéhokoliv druhu.

Výbor v tomto případě došel k závěru, že advokát je oprávněn kontaktovat svědka vyslechnutého již v přípravném řízení a jehož výslech připadá v úvahu v dalších stádiích trestního řízení, za účelem zjištění relevantních informací sloužících k obhajobě klienta. Advokát je povinen postupovat v souladu s právními předpisy a stavovskými předpisy a aby při výše popsaném postupu vycházel ze Stanoviska NSZ a Usnesení ČAK.¹⁴⁴

Na tomto případě jsou názorně ukázána úskalí činnosti advokáta podle Stanoviska NSZ a Usnesení ČAK. Orgány činné v trestním řízení podle mého názoru v některých případech předjímají postup advokáta jako nevhodný, či dokonce vedoucí k nevhodnému ovlivňování svědků. Je zarážející že oba tyto dokumenty existují od roku 2004. Zdá se, že soudy, či další orgány činné v trestním řízení nemají o těchto dokumentech náležité povědomí, a i souladný postup advokáta v některých případech předjímají jako nevhodný. Jako vhodný postup se jeví, že pokud obhájce postupuje podle Usnesení ČAK, měl by tak zřejmě vždy výslovně uvést a na Usnesení ČAK se odkazovat, aby nevznikaly zbytečné pochybnosti.

Již například v Bulletin advokacie – č.2/1996 byl vznesen dotaz policejním vyšetřovatelem, který se dotazoval, zda je častý a etický postup obhájce, který pozval osoby, které připadaly v úvahu jako svědci v trestním řízení, do své kanceláře, kde s nimi posléze sepsal záznam. Ten následně předložil do vyšetřovacího spisu s návrhem na výslech těchto osob jako svědků. Na otázku reagoval přípisem tajemník ČAK. Přípis připomněl zejména práva obviněného obsažena v ust. § 33 odst. 1 TrŘ, povinnosti obhájce obsažené v ust. § 41 odst 1 TrŘ. Obhájce má zákonem uloženou přísně jednostrannou funkci v rámci trestního řízení, kdy nemůže a nesmí uvádět důkazy, které klientovi uškodí, a naopak je povinen uvádět pouze takové, které jeho postavení zlepšují. Odpověď na otázku zněla následovně: *„Jednání obhájce, které popisujete ve svém přípise, nelze označit za porušení povinnosti podle zákona o advokacii ani podle jiných platných předpisů, jestliže je vedeno regulérní formou, to jest bez jakéhokoliv*

---

¹⁴⁴ KOCINA, J.: Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení, *Bulletin advokacie*, 2020, č. 10, s. 73.

ovlivňování a přemlouvání a bez jakékoliv formy sugestivního působení. Kdyby obhájce nedodržel tato pravidla, mohlo by jít o závažné porušení jeho povinností, které by mohlo zakládat i kárné provinění nebo trestný čin (např. nadržování, návrh ke křivé výpovědi, křivému obvinění apod.).“¹⁴⁵

K četnosti takového jednání ze strany obhájců bylo v této odpovědi uvedeno, že u obhájců přetrvávají obavy, že takový postup bude vnímán jako nevhodný a že obhájce bude obviněn z nepřípustného ovlivňování důkazů.¹⁴⁶

Upozornění, které bylo doručeno výboru a tento dotaz vznesený policejním vyšetřovatelem dělí rozmezí dvaceti pěti let, během kterých došlo k několikrát uváděné novele a vytvoření dvou dokumentů, které si kladly za cíl předcházet pochybnostem v této činnosti advokátů. Zdá se ovšem, že vnímání takového postupu zůstává po celou dobu takřka stejné.

---

¹⁴⁵ Bulletin advokacie, č. 2/1996 (pozn. – k výtisku jsem se dostal pouze ve formátu MS Word se špatným formátováním, nevím tedy na jaké číslované straně se daná opověď a otázka nacházely v oficiálním výtisku).

¹⁴⁶ Bulletin advokacie, č. 2/1996.

4.3. Předložení důkazu obhajobou

Pokud tento postup dovoluje povaha důkazního prostředku, může jej obhajoba předložit policejnímu orgánu, státnímu zástupci konajícím vyšetřování nebo soudu přímo předložit. Obhajoba může předložit znalecké posudky, listiny osvědčující dokazovaný stav, věci, na nichž jsou patrné následky trestného činu, dále obrazové, zvukové nebo jiné záznamy, které zachycují dokazované skutečnosti a další důkazní prostředky, které hovoří ve prospěch obviněného.¹⁴⁷

4.3.1. Předložení znaleckého posudku obhajobou

Předložení znaleckého posudku stranou je upraveno v ustanovení § 110a TrŘ. Takový znalecký posudek musí mít všechny zákonem požadované náležitosti a musí obsahovat doložku znalce, že si je vědom případných následků nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 TrZ.¹⁴⁸ Z toho tedy vyplývá že pokud je stranou předložen znalecký posudek a disponuje všemi zákonnými náležitostmi, má tento posudek z procesního hlediska stejnou váhu jako posudek obstaraný orgány činnými v trestním řízení. Při provádění znaleckého posudku předloženého stranou se bude postupovat stejně jako u znaleckého posudku předloženého orgánem činným v trestním řízení.¹⁴⁹

Nově jsou náležitosti znaleckého posudku upraveny v zákoně č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, který nabyl účinnosti dne 01.01.2022. Společně s tímto zákonem nabyla účinnosti také prováděcí vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti. Zákon v tomto směru v § 28 odst. 1 uvádí, že znalecký posudek by měl být úplný, pravdivý a přezkoumatelný. Následující ustanovení klade požadavek na obsahové náležitosti. Jsou jimi titulní strana, zadání, výčet podkladů, nález, posudek, odůvodnění v rozsahu pro potřeby přezkoumatelnosti, závěr, přílohy, znalecká doložka a znalecká pečeť.¹⁵⁰ Další náležitosti znaleckého posudku obsahuje § 39 až § 51 vyhlášky o znalecké činnosti. Znalecký posudek

¹⁴⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 406-407.

¹⁴⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-7502-395-7, s. 835.

¹⁴⁹ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 268.

¹⁵⁰ Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, § 28.

má musí mj. obsahovat konkrétní odbornou otázku zadanou zadavatel, popis postupu znalce při sběru dat, výčet vybraných zdrojů a další.¹⁵¹

Ustanovení § 110a TrŘ bylo do TrŘ vloženo novelou č. 265/2001 Sb., aby došlo k posílení principu, kdy plnohodnotný znalecký posudek může předložit i strana trestního řízení. Důvodová zpráva k této novele uvádí, že za platné právní úpravy před 1.1.2002 bylo možné, aby znalecký posudek opatřil obviněný nebo poškozený, ale ve smyslu TrŘ na něj bylo nahlíženo pouze jako na listinný důkaz.¹⁵²

Pokud má orgán činný v trestním řízení možnost přibrat znalce k podání znaleckého posudku, má tuto možnost též strana obhajoby. Strana obhajoby musí mít stejná oprávnění, jako orgán činný v trestním řízení, aby nedošlo k porušení principu rovnosti zbraní podle § 2 odst. 5 TrŘ.¹⁵³

Znalecký posudek, který v rozporu s očekáváním obsahuje informace a skutečnosti v neprospěch obviněného, i přes skutečnost že jeho vyhotovení obhajoba objednala a uhradila, nemůže být obhájcem předložen orgánům činným v trestním řízení.¹⁵⁴ Podle Jelínka jsou nepřipustné a zákonu rozporné závěry orgánů činných v trestním řízení, dle kterých jsou znalecké posudky obstarané obhajobou zpracované účelově ve prospěch obhajoby obviněného.¹⁵⁵

Tento názor ovšem existuje a byl i podroben právní argumentaci. Podle J. Umlaufa je v současné době předkládáno stále více a více znaleckých posudků. Uvádí, že současná situace, se dostává do stádia, kdy je trestní řízení „soubojem znalců“ a že již nejde o aplikaci práva. Za nepromyšlený legislativní krok považuje dvě klíčové novely TrŘ, který umožnily, aby obhajoba v trestním řízení předkládala vlastní znalecké posudky. Kriticky nahlíží na skutečnost, že obhajoba může znalce oslovit, zasvětit ho do problému ze své pozice a dohodnout s ním výši odměny. Dle jeho názoru tedy existuje situace, kdy má obviněný možnost vyšetřovat sám sebe a předložit důkaz, na jehož tvorbě se podílel. Toto právo je zdůvodňováno požadavkem na kontradiktornost procesu. Jinými slovy, pokud může znalecké posudky předkládat obžaloba, musí touto možností

---

¹⁵¹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti, § 39 – 51.

¹⁵² ŠÁMAL, Pavel. § 110a [Znalecký posudek předložený stranou]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1611.

¹⁵³ KOCINA, Jan, VEPŘEK, Jakub. Znalecký posudek předložený stranou v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 4, s. 15-17.

¹⁵⁴ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2, str. 269.

disponovat i obhajoba. Tento argument dle kritiky přehlíží fakt, že obhajoba mohla navrhnout osobu znalce, vyjadřovat se k posudku, vznášet námitky nebo eventuálně navrhnout příbrání jiného znalce. Dle tohoto názoru je již tímto požadavek kontradiktornosti splněn. Jestliže se obhajoba rozhodne podle tohoto názoru zpravidla neobjektivní posudek předložit, činí tak ve snaze „torpédovat“ posudek vyžádaný orgány činnými v trestním řízení.¹⁵⁶

Závěrem tohoto článku je uvedeno, že „znalec pracující pro obhajobu bývá jejím postojem silně ovlivněn. Navíc je zainteresován na odměně, jež mu bude obžalovaným za posudek vyplacena. Už tento fakt zpochybňuje znalcovu objektivitu. Státní zástupci právem pokládají takové posudky za „účelové“.¹⁵⁷

Vymezení základních zásad trestního řízení nalezneme v § 2 TrŘ, ale legální definice pojmu kontradiktornost řízení zde nenalezneme. Podle Šámala je v kontradiktorním procesu zajištěno rovnoprávné postavení procesních stran, zejména stran obžaloby a obhajoby. Takový proces je založený na obžalovací zásadě a je protikladem inkvizičního procesu.¹⁵⁸ Pro tuto problematiku shledávám klíčové, že „podle judikatury ESLP je k naplnění podmínky spravedlivého procesu v otázce kontradiktornosti řízení třeba, aby každá strana měla možnost předložit své důkazy a argumenty a též aby měla možnost vyjádřit se k důkazům protistrany. Zejména u svědeckých výpovědí je žádoucí, aby protistrana byla přítomna výsledku (resp. měla možnost být přítomna) a vyjádřila se k obsahu výpovědi.“¹⁵⁹ Kontradiktornost lze tedy charakterizovat jako prvek práva na spravedlivé projednání věci, která je samo nedílnou součástí práva na spravedlivý proces.¹⁶⁰

Jak již bylo uvedeno, základním účelem trestního řízení je jak spravedlivé potrestání pachatele ústavně souladným způsobem, tak aby nedošlo k odsouzení nevinné osoby za trestný čin. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny z vlastní iniciativy zjišťovat skutečnosti rozhodné pro trestní řízení, a to jak ve prospěch, tak v neprospěch obviněného. Je sporné, do jaké míry tak orgány činné

---

¹⁵⁶ UMLAUF, Josef. O jistotě dokazování v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2018, č. 7-8, s. 184-185.

¹⁵⁷ UMLAUF, Josef. O jistotě dokazování v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2018, č. 7-8, s. 184-185.

¹⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel. Kontradiktorní proces. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

¹⁵⁹ MULÁK, Jiří. Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3, s. 33-37

¹⁶⁰ MULÁK, Jiří. Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3, s. 33-37

v trestním řízení skutečně činí a do jaké míry jsou jimi předkládány pouze důkazy podporující obžalobu.

Dle mého názoru je nešťastné tvrdit, že státní zástupci právem považují znalecké posudky předložené obhajobou za „účelové“ a předjímat tak v tomto případě účelovost, či vůbec význam a hodnotu důkazu. Fryšták uvádí, že současná právní úprava vyšetřování a úprava řízení před obecnými soudy nezná institut předběžného posuzování důkazů, tím pádem není v pravomoci orgánu činného v trestním řízení provádět dle vlastních kritérií předběžnou selekci nabízených důkazů a upravovat tak důkazní situaci podle vlastních úvah a voleb, či dokonce z daných důkazů preferovat důkazy potvrzující jím zvolenou skutkovou verzi.¹⁶¹ Stejně tak by mohlo být obhájci tvrzeno, že orgány činné v trestním řízení (policejní orgán a státní zástupce) překládají pouze znalecké posudky ve prospěch obžaloby a taktéž je nazvat „účelovými“.

K tomuto tématu se vyjadřuje i Vantuch, kdy uvádí, že policejní orgán nebo státní zástupce si mnohdy netroufnou přibrat znalce bez toho, aniž by věděli jeho předběžný a neoficiální názor, z něhož lze dovodit, jakými směry by se ubíraly závěry obsažené v posudku. V takovém případě nechce riskovat, že by se znalecký posudek přiklonil k shodným závěrům znalce, jehož posudek byl předložen ze strany obhajoby. Na základě toho policejní orgán předběžně oslovuje znalce, aby se ubezpečil, že jeho znalecký posudek podpoří obvinění a posléze podání obžaloby. Jedná se o postup neupravený trestním řádem, tudíž postup, který není výslovně zakázán. Tento postup je uplatňován bez ohledu na to, že policejní orgán má vyhledávat, obstarávat a za stanovených podmínek i provádět důkazy hovořící ve prospěch i neprospěch obviněného (§ 164 odst. 3 TrŘ). V ideálním světě by tak policejní orgán měl přibrat znalce bez ohledu na to, zda názory uvedenými ve znaleckém posudku podpoří obvinění či následnou obžalobu, či nikoliv.¹⁶²

Lze tedy domyslet, že v praxi dochází k tomu, že orgány činné v trestním řízení v některých případech vyhledávají důkazy pouze podporující obvinění, či obžalobu, přičemž ignorují požadavek na objektivitu a nestrannost jejich činnosti. Nutno zdůraznit, že obhájce má striktní povinnost předložit pouze důkaz svědčící ve prospěch obviněného, za to orgány činné v trestním řízení nejsou nikterak

---

¹⁶¹ FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5, s. 2-3.

¹⁶² VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 338.

povinni stát pouze na opačné straně a ani by tak dle platné právní úpravy činit neměly. Jsem si jist, že nebude ničím výjimečným praxe, kdy policejní orgán přibírá v trestních věcech v průběhu let ty samé znalce, u nichž předpokládá, že vypracují znalecký posudek hovořící v neprospěch obviněného, tedy podporující zahájení trestního stíhání nebo obžalobu.

Orgány činné v trestním řízení musejí vzít na vědomí, že se mohou setkat pouze se znaleckým posudkem předloženým obhajobou, který zmírňuje vinu obviněného, nebo ho viny zbavuje, spíše než presumovat jeho „účelovost“.

Pokud má být naplněn princip spravedlivého procesu, který v trestním řízení obsahuje požadavek na kontradiktornost řízení, je nutné, aby měly strany v trestním řízení stejné postavení a v tomto případě disponovaly stejnou možností předložit znalecký posudek. Je pouze na soudu, aby v rámci naplnění zásady volného hodnocení důkazů, přiznal důkazům v rámci své činnosti důkazní hodnotu, či případně v právní úpravě předvídaných situacích nařídil zpracování revizního znaleckého posudku. Na druhé straně souhlasím s tvrzením, že se v rámci trestních řízení mnohdy kupí znalecké posudky a v některých případech sklouzává trestní řízení do onoho souboje znaleckých posudků.

4.3.2. Předložení dalších důkazů obhajobou

Pokud obhajoba opatří další důkazní prostředky podporující obhajobu obviněného a umožňuje-li to povaha důkazního prostředku, může ho obhajoba předložit policejnímu orgánu, který koná vyšetřování. Kromě znaleckých posudků mohou být předkládány listiny osvědčující dokazovaný stav, věci, na nichž jsou patrné následky trestného činu, popřípadě obrazové, zvukové nebo jiné záznamy zachycující rozhodné skutečnosti a jakékoliv další důkazní prostředky hovořící jednoznačně ve prospěch obviněného. V tomto případě není vhodné, aby obhájce čekal s předložením takového důkazu získaného již v přípravném řízení do stádia trestního řízení před soudem, poněvadž by se nesnažil zabránit tomu, aby se hlavní líčení vůbec konalo a aby byl obviněný postaven před soud v procesním postavení obžalovaného.¹⁶³

Stejný postup musí obhájce zachovat i v případě, kdy obdrží listiny nebo další důkazní prostředky až v průběhu dokazování v hlavním líčení. Soudu je

---

¹⁶³ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 407.

může předložit až po náležitém seznámení se s nimi a zjištění, že podporují obhajobu klienta. V opačném případě je nepředloží.¹⁶⁴

Zajímavou a specifickou skupinou jsou obrazové, zvukové a jiné záznamy. Již z několikrát zmíněného demonstrativního výčtu důkazních prostředků v TrŘ a obecné formulace obsažené v § 89 odst. 2 TrŘ vyplývá možnost využít i obrazové, zvukové, nebo jiné záznamy ke zmírnění viny, či dokázání nevinu obviněného. Právní úprava tak umožňuje obhajobě nejen vyhledat a předložit takový důkaz, ale i jeho provedení navrhnout nebo jej prověřit. Pokud záznam pořídila soukromá osoba, nemusí při této činnosti splnit zákonem přesně vymezený postup, který je požadován po orgánech činných v trestním řízení. K pořizování takových záznamů ovšem ve většině případů dochází za porušení LZPS garantovaných základních práv, a to bez souhlasu a vědomí dotčené osoby. Všechna ústavně garantovaná práva ovšem nejsou neomezená a v odůvodněných případech je tak lze omezit. K tomu může dojít pouze za současného naplnění jiného ústavně schváleného účelu nebo veřejného zájmu. V konkrétní rovině pak z dosavadní judikatury ESLP, víceméně v souladu se závěry českých soudů, vyplývá, že pokud při vyhledávání nebo získání důkazů dojde k porušení čl. 8 Úmluvy, nebudou tyto důkazy a priori stíženy vadou a nebude je nutné pro jejich nezákonnost vyloučit.¹⁶⁵

Nejvyšší soud k tomuto ve svém usnesení uvedl, že s ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ zásadně nelze vyloučit možnost použít k důkazu též zvukového záznamu, který byl pořízen soukromou osobou i bez souhlasu ostatních účastníků určitého jednání, byť je nezbytné tuto skutečnost vždy posuzovat též v rámci respektování práva na soukromí, práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí i ochrany osobnosti.¹⁶⁶

Při posuzování se bude přihlížet k povaze konkrétního trestného činu a vztahu záznamu k trestné činnosti, která má být objasněna, k absenci dalších důkazů, které mohou trestnou činnost objasnit a k významu chráněného zájmu, který je trestným činem dotčen. Na základě judikatury vyplývá, že pokud strany předloží důkaz obsahem zvukového, či obrazového záznamu, bude v konečném důsledku o přípustnosti rozhodovat soud vzhledem ke konkrétním okolnostem

---

¹⁶⁴ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁶⁵ ZAORALOVÁ, Petra. Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 11, s. 28-32.

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007.

daného případu. V každém takovém případě bude muset dojít k testu proporcionality, který obsahuje tři kroky, a to vhodnost, potřebnost a proporcionalitu. Vhodnost, tedy schopnost dosáhnout legitimního cíle, bude při provedení důkazu soukromou nahrávkou naplněn téměř vždy, jelikož je tímto sledován legitimní cíl, kterým je objasnění trestné činnosti. Pochybnosti nabízí další dva kroky. Orgány činné v trestním řízení musejí zkoumat, zda je zvukový, nebo obrazový záznam předložený stranou potřebným důkazním návrhem ve vztahu k základnímu právu. Důkaznímu návrhu bude vyhověno jen pokud bude použit důkaz, který je k základnímu právu dotčené osoby nejšetrnější v porovnání s ostatními prostředky, které umožňují získat potřebné informace.¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ ZAORALOVÁ, Petra. Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 11, s. 28-32.

4.4. Návrh obhajoby na provedení důkazu

Obhajoba má právo kdykoliv v průběhu trestního řízení navrhnout provedení důkazu, který vyhledala a následně prověřila. V přípravném řízení bude takový návrh podán policejnímu orgánu, nebo státnímu zástupci. V řízení před soudem, v hlavním líčení případně v odvolacím řízení, může být podán návrh příslušnému soudu. Důkazem v tomto případě nemůže být protokol o výslechu znalce nebo svědka. Jejich výslech může na návrh obhajoby provést pouze orgán činný v trestním řízení (§ 164 odst. 1 TrŘ).¹⁶⁸

Právo obžalovaného, jak je uvedeno v § 89 odst. 2 TrŘ, tedy právo důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout, je právo, jehož realizace a možnost skutečného dopadu a ovlivnění dokazování v trestním řízení je odvislá od úkonu soudu, který spočívá v provedení důkazu (případně dalších orgánů činných ve trestním řízení). Pokud tedy strana obhajoby důkaz vyhledá, předloží nebo jeho provedení navrhne, nemá to samo o sobě za následek, že důkaz bude proveden, jinými slovy hodnocen v rámci rozhodovacího procesu soudu.¹⁶⁹

Podle § 215 odst. 2 TrŘ mohou státní zástupce, obžalovaný a jeho obhájce žádat, aby jim bylo umožněno provést důkaz. Tato situace se bude týkat zejména výpovědi svědka nebo znalce. Předseda senátu tomuto požadavku vyhová zpravidla v případech, kdy je důkaz prováděn k jejich návrhu, nebo jimi opatřený a předložený. Návrhu není předseda senátu povinen vyhovět, pokud se jedná o výslech obviněného, výslech svědka mladšího než osmnáct let, nemocného nebo zraněného svědka, anebo pokud by provedení takového důkazu některou z uvedených osob nebylo z jiného závažného důvodu vhodné. Podle § 216 TrŘ rozhoduje soud o tom, že se další důkazy již provádět nebudou. V takovém případě předseda senátu prohlásí dokazování za skončené.¹⁷⁰

Limity soudu ohledně rozhodování o provádění dalších důkazů jsou obsaženy v obecné rovině v § 2 odst. 5 TrŘ, kde je obsažen požadavek na stejnou pečlivost vztahující se na náležité objasňování okolností v neprospěch i ve prospěch osoby, proti níž se řízení vede. Ústavní soud opakovaně judikoval, že

¹⁶⁸ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁶⁹ Právo soudu omezit rozsah dokazování v trestním | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.03.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-soudu-omezit-rozsah-dokazovani-v-trestnim-rizeni-a-pravo-obzalovaneho-na-spravedlivy-proces-105942.html>.

¹⁷⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 215, § 216.

rozhodování o rozsahu dokazování spadá výhradně do kompetence soudu, který disponuje v rámci normativního obsahu aplikovaných podústavních norem dostatečným prostorem pro individuální posouzení skutečnosti, zda k náležitému zjištění skutkového stavu je, či není třeba provedení dalších důkazů.¹⁷¹

Stanovisko NSZ uvádí důvody, pro které lze odmítnout provedení důkazu nebo odmítnout jeho opatření. Jedná se o situace, kdy dosavadní postup obhájce při vyhledání a prověření zdroje důkazu vykazuje zcela zásadní vady, pro které je výsledek pro další řízení nepoužitelný. Dále dojde k odmítnutí, pokud se jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon podle, či byl úkon již proveden při prověřování skutečností nasvědčujících, že došlo ke spáchání trestného činu. Stejný postup bude zachován, pokud se jedná o výsledek svědka provedený před zahájením trestního stíhání v případě, že ani z podkladů předložených obhájcem nevyplývá potřeba, aby byl svědek vyslechnut znova, či pokud se jedná o úkon objektivně neproveditelný, nebo úkon nadbytečný.¹⁷²

L. Pech k důvodům Stanoviska NSZ, které mohou vést k odmítnutí provedení důkazu, nebo odmítnutí jeho opatření, uvádí, že důvody spatřované v nadbytečnosti úkonu a postupu obhájce při vyhledání a prověření zdroje důkazu vykazující zcela zásadní vady, pro které je výsledek pro další řízení nepoužitelný, jako problematické. Jde zejména o otázku, kdo může posoudit situaci, zda obhájce během tohoto postupu pochybil. V případě závažného porušení, by k tomuto musel dospět ČAK v rámci kárného řízení, případně by mohlo dojít k prověřování obhájce z hlediska porušení trestněprávních předpisů. Argument, že došlo k závažnému pochybení, by tak měl být předmětem dalšího šetření, a nikoliv důvodem pro automatické odmítnutí navrhovaného důkazu. Jinými slovy by orgány činné v trestním řízení rozhodovali o tom, zda obhájce postupuje správně a zda má právo navrhnout jim získané důkazy. V případě pochybností by měl orgán činný v trestním řízení informovat ČAK, nebo zahájit postup podle trestního řádu. Vykládat v konkrétní kauze pojem zásadní vada je dle jeho názoru extenzivní výklad pravomocí orgánu činného v trestním řízení podle TrŘ. Za zamyšlení stojí také fakt, zda nedochází k omezování práv osoby, proti níž se řízení vede, v případě odmítnutí úkonu pro jeho nadbytečnost. Může nastat situace, kdy při provádění dokazování v hlavním líčení vyplyne skutečnost, která vzbudí pochybnost a bude vyžadovat provedení důkazu, který byl dříve odmítnut pro

---

¹⁷¹ např. nálezy sp. zn. I. ÚS 425/97 či I. ÚS 362/96.

¹⁷² Stanovisko NSZ č. 9/2004, odst. II.

nadbytečnost. Při dlouhém trvání přípravného řízení, např. z důvodu velkého množství poškozených, dojde k tomu, že důkaz je proveden až po dlouhých letech. Kvalita takové svědecké výpovědi následně není příliš věrohodná.¹⁷³

Pokud se vede standardní vyšetřování, věnuje policejní orgán mnohdy minimální pozornost tomu, aby vyhledával a prováděl důkazy svědčící ve prospěch osoby, proti níž se řízení vede. Důkazy navrhané obhajobou bývají často označovány za nadbytečné a bezvýznamné. Argumentace bývá založena na konstatování faktu, že těžiště dokazování je v hlavním líčení. K takovému odmítnutí poté může dojít i za situace, kdy by provedení takového důkazu mohlo mít za následek postoupení věci zpravidla pro přestupek, zastavení trestního stíhání nebo jiné rozhodnutí ve věci za absence podání obžaloby. Takový přístup je vesměs podporován i dozorujícím státním zástupcem.¹⁷⁴

K tomuto sám uvádím, že jsem se již v praxi setkal s několika trestními spisy, ve kterým došlo k odmítnutí důkazů navrhaných obhajobou ze strany policejního orgánu pro nadbytečnost. Následně jsem zjistil, že tento jev je v rámci trestního řízení velice častý. Je logické, že některé navrhané důkazy ze strany obhajoby lze spravedlivě a objektivně považovat za nadbytečné, stejně jako skutečnost, že těžiště dokazování se přesunulo zejména do řízení před soudem. Pokud ale dojde k extenzivnímu nadužívání této možnosti, je zcela na místě uvažovat nad tím, zda nedochází k omezování práva na obhajobu obviněného.

Jak již bylo uvedeno výše, § 89 odst. 2 TrŘ nezakládá nárok obviněného, aby byl případný návrh na provedení důkazu akceptován. Důvodem pro odmítnutí ovšem nemůže být pouze to, že důkaz vyhledal a předložil někdo jiný než orgán činný v trestním řízení. Je možné, že obhájce opětovně uplatní návrh v řízení před soudem. V takovém případě nepřísluší státnímu zástupci ani policejnímu orgánu do postupu obhajoby jakýmkoliv způsobem zasahovat. Za nesprávný lze považovat postup státního zástupce, nebo policejního orgánu, kdy nebylo vyhověno návrhu obhajoby a při tom nebyl naplněn některý z důvodů uvedených v předchozí části práce a tímto postupem by došlo ke znehodnocení nebo zmaření důkazu.¹⁷⁵

---

¹⁷³ Vyhledávání důkazů advokátem v trestním řízení | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.02.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/wMedavani-dukazu-advokatem-v-trestnim-rizeni-55563.html>.

¹⁷⁴ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 371.

¹⁷⁵ Stanovisko NSZ č. 9/2004, odst. II.

Ve zcela výjimečných případech je možné navrhnout provedení důkazu bez jeho vyhledání a prověření obhajobou. Může se například jednat o situaci, kdy dosud provedenými důkazy je obviněný jednoznačně usvědčován. Poté může obhájce například navrhnout přibrání znalce za účelem vypracování znaleckého posudku, pokud očekává, že by závěry mohly být pro obviněného příznivé.¹⁷⁶

4.4.1. Navržení důkazu obhajobou podle druhu přípravného řízení

V rozšířeném vyšetřování neplatí omezení uvedení v § 164 odst. 1 TrŘ ohledně výslechu svědků. Obhajoba může navrhnout provedení jakýchkoliv důkazů, které jsou ve prospěch obviněného a které vyhledala a prověřila, již při vyšetřování. K provedení důkazu dojde buď ještě během vyšetřování, nebo v řízení před soudem. Pokud chce obhajoba předejít tomu, aby byla podána obžaloba, měla by činit takové návrhy ihned po seznámení s výsledky vyšetřování. Po podání obžaloby by tak měla učinit spolu s návrhem na předběžné projednání obžaloby. V případě pozdějšího vyhledání a prověření důkazů lze tyto navrhnout v hlavním líčení, nebo v odvolacím řízení a výjimečně i v návrhu na povolení obnovy řízení. V rozšířeném vyšetřování nelze uplatňovat omezené dokazování jako je tomu ve standardním vyšetřování. Policejní orgán nemůže provádět jen důkazy svědčící proti obviněnému, musí se vypořádat se všemi důkazy předloženými obhajobou.¹⁷⁷

V rámci standardního vyšetřování bude záležet zejména na obhájci a zvolené taktice obhajoby. Důkazní návrhy může činit již během vyšetřování, ale jejich provedení nelze očekávat, pokud nejsou splněny podmínky podle § 164 odst. 1 TrŘ. Může s návrhy vyčkat až na řízení před soudem, či hlavní líčení.¹⁷⁸

Ve zkráceném přípravném řízení se provádí úkony podle § 158 a násl. TrŘ. Bude opět záležet na taktice obhajoby, zda zvolí podání návrhu policejnímu orgánu, který koná vyšetřování, nebo tak učiní až v řízení před soudem.¹⁷⁹

---

¹⁷⁶ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

¹⁷⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 408.

¹⁷⁸ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 408.

¹⁷⁹ VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

4.5. Limity činnosti obhájce

Z povahy trestního řízení vyplývá, že při trestní obhajobě vzniká nejvíce obtížně řešitelných otázek ohledně postupu a úkonů obhájce a jejich souladnosti se zákonem a se stavovskými předpisy.¹⁸⁰

Výše uvedená jednání obhájce realizující právo obsažené v § 89. odst. 2 TrŘ, tedy právo vyhledat, prověřit, předložit či navrhnout provedení důkazu, sebou nese limity, které obhájce při své činnosti nemůže překročit a je povinen je respektovat.

Činnost obhájce musí být vedena pouze úsilím směřujícím ke zjištění informací potřebných pro účel řádného výkonu právní služby. Obhájce je povinen využívat při hájení zájmů klienta pouze způsobů a prostředků uvedených v zákoně, tedy včetně zákonných limitů. Činnost obhájce nesmí žádným způsobem směřovat k nepřipustnému ovlivňování ve prospěch obviněného, kterého obhájce zastupuje. Problematické je v tomto případě samotné vymezení pojmu nepřipustné ovlivňování. Obecně si pod tím lze představit maření vyšetřování způsoby, které naplňují koluzní důvod vazby podle § 67 písm. b) TrŘ, porušování zákonem chráněných práv jiných osob (příkladem mohou být nedotknutelnost osoby nebo obydlí). Bude se jednat také o jednání, které naplňuje skutkovou podstatu některého trestného činu. V tomto případě by se mohlo nejčastěji jednat o trestná čin nadržování podle § 366 TrZ, či vydírání podle § 175 TrZ. Stejně tak jednání obhájce, kterým by došlo k porušení etických pravidel advokáta, pro něž by proti němu bylo vedeno kárné řízení. Obhájce svou činností při vyhledávání a navrhování důkazů nesmí mařit nebo ztěžovat naplnění účelu trestního řízení, například jednáním, kdy dojde ke zničení, poškození nebo jinému narušení zjištěného nebo ověřeného pramene důkazu, či konat tak, aby bylo vyhledání a zajištění důkazů orgány činnými v trestním řízení ztíženo či zmařeno.¹⁸¹

Pokud by obhájce porušil zásady v podobě nepřipustného ovlivňování ve vztahu k osobám, vůči kterým své oprávnění podle § 89 odst. TrŘ realizoval, může toto jednání vyvolat nejrůznější důsledky. Takto vyhledaný důkaz by mohl být nepoužitelný, mohl by být vůči obviněnému uplatněn důvod vazby podle § 67 písm. b) TrŘ, kdy dochází k nepřipustnému přímému, nebo zprostředkovanému

¹⁸⁰ MANDÁK, V., Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 10, str. 35.

¹⁸¹ Stanovisko NSZ č. 9/2004, odst. II.

ovlivňování svědků, či maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Dále by mohlo dojít k předání obhájce ke kárnému postihu, nebo dokonce vyvození trestní odpovědnosti i vůči obhájci.

4.5.1. Trestný čin maření spravedlnosti

Novelou TrZ účinnou od 01.02.2019 byl rozšířen katalog trestných činů a o trestný čin maření spravedlnosti zakotvený v ustanovení § 347a TrZ. V základní skutkové podstatě postihuje jednání spočívající v předložení listinného nebo věcného důkazního prostředku, který má podstatný význam pro rozhodnutí, s vědomím, že je padělaný nebo pozměněný, a to s úmyslem, aby byl použit jako pravý. Trestné je v tomto případě i samotné padělání nebo pozměnění důkazního prostředku s úmyslem, aby byl tento použit jako pravý. Pro možnost aplikace této skutkové podstaty bude důležité vyhodnotit, který důkazní prostředek, má podstatný význam pro rozhodnutí, jelikož pouze u takového důkazního prostředku bude výše popsané jednání moci být trestně stíháno. Tato skutková podstata má blízkou návaznost na etický kodex ČAKu, který říká že advokát nesmí v řízení uvádět údaje, ani navrhopvat důkazy, o kterých ví, že jsou nepravdivé, nebo klamavé, a to ani na příkaz svého klienta.¹⁸² Skutková podstata obsažena v §347a odst. 2 TrZ kriminalizuje jednání, kdy osoba sama nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku nebo křivého tlumočení.¹⁸³

V první odstavci tak dochází k ochraně před nepřipustnou manipulací s věcnými a listinnými důkazy a druhý odstavec postihuje korupční jednání vůči pachatelům trestných činů v § 345 - § 347 TrZ. Objektem trestného činu je zájem společnosti na tom, aby byl řádně zjištěn skutkový stav v soudním řízení, v řízení před mezinárodním soudem nebo v trestním řízení, a i před dalšími orgány veřejné moci. K postihu dochází pouze při předložení, pozměnění a padělání takového důkazního prostředku, tedy ne každé klamavé jednání bude potrestáno. Dochází tak k uplatnění zásady subsidiarity trestní represe. Ke spáchání trestného činu maření spravedlnosti je vyžadován úmysl. K tomuto upřesnění subjektivní

---

¹⁸² Nový trestný čin maření spravedlnosti významně o | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti-vyznamne-ovlivni-pravni-praxi-109084.html>.

¹⁸³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, §347a odst. 2

stránky trestného činu došlo za účelem obav před zneužíváním tohoto trestného činu v neprospěch právních zástupců.¹⁸⁴

ČAK k tomuto trestnému činu vydal informaci obsahující doporučení pro advokáty. Podle etického kodexu ČAKu je projevem vztahu důvěry mezi advokátem a klientem skutečnost, že advokát není oprávněn si ověřovat informace, které mu klient sdělí. Advokát by měl dle informace zohlednit skutečnosti, že není oprávněn ověřovat pravost nebo pravdivost důkazů, které má jménem klienta v řízení předložit, bez souhlasu klienta. Dále bude vhodné, pokud advokát klienta poučí o existenci tohoto trestného činu a možných důsledcích souvisejících s úmyslným předložením pozměněných, či padělaných listinných nebo věcných důkazů. Vhodné bude, pokud se poučení uvede přímo ve smlouvě o poskytování právních služeb. Na úvaze advokáta bude následně, zda si nemá od klienta vyžádat písemné prohlášení, že listinný, či věcný důkaz, nebo důkazy, které mohou mít podstatný význam pro rozhodnutí a které mu klient předává, nejsou padělané ani pozměněné. Pokud by k tomuto obhájce klienta vyzval, načež by odmítl takové prohlášení poskytnout, mohlo by se jednat o důvod pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb podle ust. § 20 odst. 2 AZ.¹⁸⁵

Je pochopitelné, že pokud by obhájce na takové činnosti participoval, došlo by k porušení ust. § 17 AZ, popřípadě porušení čl. 17 odst. 2 a čl. 4 odst. 3 etického kodexu. Dle informace ČAKu „*musí advokát hodnotit, zda důkazní prostředek má podstatný význam pro rozhodnutí. Pokud se jedná o takový případ a pokud advokát má, s ohledem na okolnosti případu, důvodné podezření, že klientem předložený důkazní prostředek je padělaný nebo pozměněný, pak by měl své pochybnosti sdělit klientovi, s upozorněním na možné následky, které by vyplynuly z toho, pokud by byl předložen věcný nebo listinný důkaz, který má podstatný význam pro rozhodnutí a je padělaný nebo pozměněný. Přitom je třeba toto upozornění formulovat tak, že nejde o pochybnost vážící se k osobě klienta, ale pochybnost vážící se striktně ke zmíněnému důkaznímu prostředku, přičemž je třeba vycházet z toho, že klient jedná zcela bona fide.*“¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s.872-875.

¹⁸⁵ Informace představenstva ČAK k maření spravedlnosti podle § 347a tr. zákoníku - Advokátní deník. *Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie* [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/06/03/informace-predstavenstva-cak-k-mareni-spravedlnosti-podle-%C2%A7-347a-tr-zakoniku/>

¹⁸⁶ Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku

Podle mého názoru při takovém upozornění dojde k narušení vztahu mezi advokátem a klientem. Těžko si představit situaci, kdy se nebude klient domnívat, že i přes toto upozornění, advokát nadále důvěřuje jeho tvrzením a považuje jej za důvěryhodnou osobu.

Bude zajímavé sledovat hranici, která se v rozhodovací praxi soudů začne vytvářet, a to právě mezi výkonem práva na obhajobu a jednáním, které již naplní skutkovou podstatu trestného činu maření spravedlnosti.

Na základě úvah *de lege ferenda* jsem došel k názoru, zda by nebylo vhodné, aby se skutková podstata uvedená v § 347a odst. 1 TrZ přesunula pouze k závažným kárným proviněním advokátů. Pokud si advokát nemůže ověřit informace, které mu klient sděluje a bez jeho souhlasu nemůže ani prověřovat jím předložené důkazy, půjde dle mého názoru jednání naplňující výše uvedenou skutkovou podstatu spíše za klientem než za advokátem. Skutková podstata uvedená v § 347a odst. 2 TrZ má dle mého názoru mnohem širší spektrum potenciálních pachatelů a jedná se o velice nebezpečné korupční jednání. Z tohoto důvodu bych nechal jako trestný čin maření spravedlnosti pouze skutkovou podstatu uvedenou v odst. 2.

5. Role obhajoby u jednotlivých důkazních prostředků

5.1. Výpověď obviněného

V případě, kdy je obviněný k výslechu předvolán písemně a s dostatečným předstihem, má čas se na výslech připravit a zvolit si obhájce. Ten by měl být obviněnému nápomocný zejména s onou přípravou na výslech, aby mu obviněnému ještě před výslechem bylo jasné, co bude vypovídat ke skutečnostem, které se mu kladou za vinu v usnesení o zahájení trestního stíhání. Obhájce by měl obviněnému pomoci v rámci taktiky obhajoby s tím, zda má ve věci vypovídat, či nikoliv. Vypovídat by měl v situacích, kdy mu bylo řádně doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání a měl dostatečný čas se s obhájcem připravit na výslech tak, aby uvedl všechny skutečnosti, které svědčí v jeho prospěch. Pokud má obviněný strach, že zapomene uvést důležitou skutečnost, měl by se od obhájce dozvědět, že si pro účel výpovědi může připravit poznámky, do kterých může nahlédnout, před odpovědí na danou otázku. Tyto poznámky ovšem musí vyslyšajícím předložit k nahlédnutí, pokud o to požádá.¹⁸⁷

Obhájce si v rámci přípravy s obviněným mohou vyzkoušet výslech nanečisto. V takovém případě obhájce simuluje orgán činný v trestním řízení a otázky, které by mohl obviněnému pokládat. Podle § 33 odst. 1 TrŘ, se totiž obviněný nemůže během výslechu radit s obhájcem ohledně odpovědi na již položenou otázku.

5.2. Svědecké důkazy

Obhájce postrádá zákonné oprávnění k výslechu svědku. Ten provádějí pouze orgány činné v trestním řízení. Výjimku představuje hlavní líčení, a to za splnění podmínek uvedených v § 215 odst. 2 TrŘ, které již byly zmíněny výše.¹⁸⁸

Pokud chce obhájce v rámci hlavního líčení převzít iniciativu a posílit tak svou pozici v procesu dokazování a nečekat na možnost, kdy bude moci pokládat svědkovi otázky až poté, co jej vyslechne předseda senátu, může sám požádat, aby mu bylo umožněno vést výslech svědka za podmínky, že provedení tohoto důkazu obhajoba navrhla a za předpokladu, že této žádosti předseda senátu (samosoudce) vyhoví. Obhájce by měl být připraven na výslech každého svědka, aby v případě potřeby mohl v průběhu hlavního líčení požádat o možnost provést výslech

¹⁸⁷ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 247-261.

¹⁸⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 215.

svědka, pokud by to bylo ve prospěch obžalovaného. K návrhu obhajoby na výslech svědka dojde zejména v případech, kdy nebylo obhajobě vyhověno v rámci přípravného řízení, kdy navrhovala výslech určitého svědka, kterého sama vyhledala.¹⁸⁹

Obhájce bude svědkovi pokládat otázky zejména v případech, kdy se bude jeho výpověď v některých bodech lišit od výpovědi, kterou podal již v přípravném řízení. Je potřebné, aby v souladu se zásadami bezprostřednosti a ústnosti zazněl svědkův názor na tyto rozpory. Důležitý je fakt, že obhájce není oprávněn se vyjadřovat k provedenému důkazu, kdy toto právo náleží obžalovanému. Obhájce svědkovi může klást otázky, a to až ve chvíli, kdy je k tomu předsedou senátu vyzván, a to až poté, co měli tuto možnost členové senátu a státní zástupce. Otázky svědkovi může samozřejmě pokládat i obžalovaný.¹⁹⁰

5.3. Důkaz znalcem

Kromě již výše specifikované možnosti obhajoby předložit vlastní znalecký posudek podle § 110a TrŘ, má obhajoba i další prostředky, které může v rámci důkazu znalce využít ve svůj prospěch. Obhajoba může podle § 105 odst. 3 TrŘ vznést námitky vůči osobě znalce pro podjatost, případně pro chybné odborné zaměření znalce, nebo proti formulaci otázek, které jsou položeny znalci. K podání takových námitek není žádná lhůta, tudíž tak může obhajoba činit kdykoliv v průběhu trestního řízení.

Při provádění výslechu znalce se postupuje obdobně jako v případě výslechu svědka. Obhájce má v tomto případě zajištěno, aby mu byl znalecký posudek včas doručen, aby se s ním mohl seznámit a důkladně se připravit na výslech znalce, případně vznést námitky proti znaleckému posudku. Při výslechu znalce zpravidla dochází k tomu, že se znalec na jeho znění odvolá.¹⁹¹

Je žádoucí, aby stejně jako výslech svědka, provedl výslech znalce obhájce, jelikož na rozdíl od obviněného disponuje potřebnými znalostmi a zkušenostmi. Pochopitelně nejvhodnějším postupem bude vzájemná spolupráce mezi obhájcem a obviněným při přípravě výslechu jak svědka, tak znalce.

---

¹⁸⁹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 759-758.

¹⁹⁰ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7., s. 760-764.

¹⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. § 108 [Výslech znalce]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1599.

Obviněný totiž zná skutečný stav věcí, které se týkají jeho osoby a obhájce může v těchto případech přispět svými odbornými znalostmi.¹⁹²

Znalecké posudky mohou být v trestním řízení předkládány i poškozeným, který je stranou trestního řízení. S takovým posudkem, se stejně jako s posudkem vyžádaným orgány činnými v trestním řízení musí obhájce řádně seznámit, a proto mu musí být vždy doručen. Strana obhajoby má právo se k takovému posudku vyjádřit, popřípadě navrhnout předložení vlastního znaleckého posudku.¹⁹³

---

¹⁹² VANTUCH, Pavel. K znaleckým posudkům vyžádaným obhajobou po novele trestního řádu. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 4., s. 39.

¹⁹³ VANTUCH, Pavel. K reakci obhajoby a soudu na znalecký posudek předložený poškozeným. *Bulletin advokacie*. 2006, č. 7-8, s. 48-50.

6. Závěr

Pro právo advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhovat důkazy v trestním řízení byla klíčová novela TrŘ č. 265/2001 Sb., kterou bylo výrazně posíleno postavení obhajoby v procesu dokazování. Následovalo Stanovisko NSZ a Usnesení ČAK, kdy tyto dokumenty blíže rozpracovaly a specifikovaly činnost advokáta a postup policejních orgánů a státních zástupců při takové činnosti advokáta, která je mu umožněna na základě ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ. Tyto resortní výklady tak měly nastínit obsah a rozsah činnosti advokáta a stanovit také pevné hranice jeho činnosti. Dalším cílem bylo zajisté odbourat nejistotu, či případné konflikty a nedůvěru mezi advokáty a orgány činnými v trestním řízení. I přes dlouhé časové období, které uběhlo od zmíněné novely a vydání těchto výkladů, zůstává otázkou, do jaké míry se situace posunula, či zlepšila.

Při studiu podkladů, literatury, článků, či některých soudních rozhodnutí, kterých na dané téma není příliš, jsem narazil na velký počet úskalí, která sebou táto zákonem aprobovaná činnost advokáta v praxi nese.

Z hlediska požadavků na kontradiktornost trestního řízení, jako jedna ze specifik práva na spravedlivý proces, je rozhodně žádoucí, aby obhájce vyvíjel takovou činnost v rámci procesu dokazování a prohloubil tím tak svou aktivitu směřující k obhajobě klienta a řádného uplatnění jeho práva na obhajobu.

Jako zásadní problém shledávám neobeznámenost orgánů činných v trestním řízení se Stanoviskem NSZ a Usnesením ČAK, na základě kterého může dojít k nepříjemným situacím, které bohužel v konečných důsledcích mohou zasahovat do práva na obhajobu, tedy do spravedlivého procesu vůbec. S touto neinformovaností pak mohou přicházet názory, které nahlízejí na obhájce ve špatném světle a dochází tak presumování jejich jednání jako účelovému, ovlivňujícímu, či jinak nevhodnému ve chvíli, kdy pouze uplatňují postup, který je v TrŘ zakotven již po dobu dvaceti let.

Nerad bych závěrem své práce jednostranně kritizoval orgány činné v trestním řízení a obhájce stavěl na piedestal etiky. Tato neinformovanost je ovšem patrná z většiny zdrojů, se kterými jsem se v průběhu zpracování své diplomové práce setkal. Pro činnost obhájců tak bude, či je důležité, aby tyto postupy uplatňovali a během své činnosti se odvolávali právě na Usnesení ČAK tak, aby nevznikaly ze strany orgánů činných v trestním řízení jakékoliv

pochybnosti, které by mohly v konečném důsledku poškodit jak pověst obhájce, tak postavení klienta v trestním řízení.

Pro právo na obhajobu, spravedlivý proces a důvěru v justiční systém je nezbytné, aby toto právo bylo umožňováno, uplatňováno a chráněno. Ve chvíli, kdy ze strany policejního orgánu a státního zástupce v některých případech dochází, byť je kladen požadavek na jejich objektivnost a nestrannost, ke shromažďování důkazů zejména v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede, je naprosto klíčové, aby strana obhajoby měla stejné možnosti „misku vah vyrovnat“ a byla tak naplněn princip kontradiktornosti trestního řízení.

Na druhé straně musejí obhájci při takovém postupu striktně respektovat limity své činnosti a nedopouštět se ničeho, co by mohlo být posuzováno jako nepřijatelné ovlivňování ve prospěch svého klienta, nebo dalších činností, které by mohli mařit naplnění účelu trestní řízení, či zakládali jejich trestní odpovědnost.

Na základě prostudovaných materiálů se domnívám, že ona vzájemná nedůvěra, či setrvání určitých vzorců, které měly být klíčovými dokumenty odstraněny, nadále setrvávají.

Pokud má obhájce jednat čestně, svědomitě a důsledně využívat všechny dostupné zákonné prostředky a v jejich rámci uplatňovat vše, co je dle jeho vlastního přesvědčení prospěšné pro klienta, musí mu být takový postup za splnění zákonných podmínek umožněn. Pokud tomu tak nebude, bude docházet k omezování práva na obhajobu, jako jednoho ze základních práv obsaženého v LZPS.

Resumé

Dokazování je v trestním řízení společně s rozhodováním považováno za nejdůležitější činnost. Postupnou novelizací trestního řádu došlo k posílení pozice stran trestního řízení v procesu dokazování. Důsledkem je skutečnost, že obhájce zastupující obviněného, nebo advokát zastupující poškozeného či zúčastněnou osobu, může důkazy vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhopvat v trestním řízení.

Cílem práce je přiblížit právní úpravu, rozsah a obsah tohoto práva a upozornit na některé problematické aspekty spojené s touto činností. Nejrozsáhlejší kapitoly práce se zabývají vyhledáním svědka a předložením znaleckého posudku stranou obhajoby. Následující část se zabývá důkazními návrhy strany obhajoby a také limity činnosti obhájce, ve kterých je povinen se pohybovat.

Práce se zabývá zejména problémy spojenými s postoji a náhledy orgánů činných v trestním řízení na činnost obhájců podle tohoto práva. Současně upozorňuje na situaci, že i přes stáří právní úpravy se dle dostupných zdrojů praxe neubírá lepším směrem.

Klíčová slova

Trestní řízení, Advokát, Dokazování, Právo na obhajobu

Resume

Evidence is considered the most important activity in criminal proceedings, together with decision-making. The gradual amendment of the Criminal Procedure Code strengthened the position of the parties to criminal proceedings in the evidentiary process. As a result, an lawyer representing the accused, or a lawyer representing the injured party or a person involved, may search, examine, submit and propose evidence in criminal proceedings.

The aim of the thesis is to approach the legislation, scope and content of this right and to draw attention to some problematic aspects associated with this activity. The most extensive chapters of the thesis deal with the search for a witness and the submission of an expert advice by the defense. The following part deals with the evidentiary proposals of the defense party and also the limits of the attorney's activities which he is obliged to respect.

The thesis deals mainly with the problems associated with the attitudes and views of law enforcement authorities on the activities of lawyers under this law. At the same time, he draws attention to the situation that, despite the age of the legislation, according to available sources, the practice is not moving in a better direction.

Keywords

Criminal proceedings, Attorney, Evidence, Right to defence

Seznam literatury a informačních zdrojů

Literatura

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7.

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

FRYŠTÁK, Marek. *Znalecké dokazování v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-385-5.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018*, Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, [2009]-. Glosátor. ISBN 978-80-7502-395-7.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

JELÍNEK, Jiří a Marta UHLÍŘOVÁ. *Obhájce v trestním řízení*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-88-2.

JELÍNEK, Jiří, ed. *Základní zásady trestního řízení - vůdčí ideje českého trestního procesu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2016, trestní sekce*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-155-7.

ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠÁMAL, Pavel. Kontradiktorní proces. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-043-0.

VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-750-7.

Články

KANDALEC, Pavel. Právo obviněného na nahlížení do spisu – časový a věcný rozsah. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 1-2, s. 39-44.

KOCINA, J.: Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení, *Bulletin advokacie*, 2020, č. 10, s. 71.

KOCINA, Jan, VEPŘEK, Jakub. Znalecký posudek předložený stranou v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 4, s. 15-17.

MANDÁK, V., Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 10, str. 28.

MANDÁK, V.: K problematice vyhledávání důkazů dle § 89 odst. 2 TrŘ. K výkonu oprávnění advokáta vyhledávat a navrhopvat důkazy v trestním řízení, *Trestněprávní revue 2/2005*, s. 55

MULÁK, Jiří. Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3, s. 33-37.

ŠTĚPÁN, Jan. Poznámky k práci obhájce po novele trestního řádu (první část). *Bulletin advokacie*, 2001, č. 11-12, s. 60

UMLAUF, Josef. O jistotě dokazování v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2018, č. 7-8, s. 184-185.

VANTUCH, P.: Kdy může obhajoba důkaz vyhledat, kdy předložit a kdy jen navrhopnout jeho provedení? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 7-8, s. 28.

VANTUCH, Pavel. K znaleckým posudkům vyžádaným obhajobou po novele trestního řádu. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 4., s. 39

VANTUCH, Pavel. K reakci obhajoby a soudu na znalecký posudek předložený poškozeným. *Bulletin advokacie*. 2006, č. 7-8, s. 48-50.

ZAORALOVÁ, Petra. Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 11, s. 28-32.

Právní a jiné předpisy, dokumenty a výklady

Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem ČNR dne 16. 12. 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.).

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku ze dne 12. října 2004, k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhnout důkazy v trestním řízení.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex).

Výkladové stanovisko č. 9/2004 k postupu státních zástupců ohledně výkonu práva obhájce (advokáta) postupem podle § 89 odst. 2 věty druhé trestního řádu vyhledávat a předkládat důkazy nebo navrhnout provedení důkazů.

Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.

Judikatura a soudní rozhodnutí

Nálezy ÚS II. ÚS 268/03, I. ÚS 425/97 a I. ÚS 362/96

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007

Internetové zdroje

Deset hlavních změn dle nového znaleckého zákona | Právní prostor. *Právní prostor | Informační web nejen pro právníky* [online]. Copyright © 1999 [cit. 28.02.2022]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/deset-hlavnich-zmen-dle-noveho-znaleckeho-zakona>

Informace představenstva ČAK k maření spravedlnosti podle § 347a tr. zákoníku - Advokátní deník. *Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie* [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/06/03/informace-predstavenstva-cak-k-mareni-spravedlnosti-podle-%C2%A7-347a-tr-zakoniku/>

Kdo je kdo v trestním řízení? | Vše podstatné o trestním řízení | Více o státním zastupitelství - Soustava státního zastupitelství ČR. *Soustava státního zastupitelství* [online]. Copyright © 2021 Nejvyšší státní zastupitelství [cit. 02.10.2021]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/kdo-je-kdo-v-trestnim-rizeni/>

Nový trestný čin maření spravedlnosti významně o | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti-vyznamne-ovlivni-pravni-praxi-109084.html>

Právo soudu omezit rozsah dokazování v trestním | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.03.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-soudu-omezit-rozsah-dokazovani-v-trestnim-rizeni-a-pravo-obzalovaneho-na-spravedlivy-proces-105942.html>

Vyhledávání důkazů advokátem v trestním řízení | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 24.02.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/wMedavani-dukazu-advokatem-v-trestnim-rizeni-55563.html>.